

که در نظریه آنجا شده است و در یک کابینه
 و یک موقعی هم بوده که مجلس نبوده یعنی
 چهار پنج سال قبل پیش آمده است و از
 بابت بودجه های آژان و افراد نظمی پرداخت
 کرده است و بعد برای مواجب آژانها
 اضافه بر بودجه پول داده شده حالا که
 میخواهند بودجه ها را تصفیه بکنند چون
 سند خرج صادر نشده بوده میخواهند
 صورت قانونی پیدا کنند
 اینست که وزارت داخله بمجلس
 پیشنهاد کرده است با این حال آقایان
 معتقدند میخواهند رای بدهند نمیخواهند
 رای ندهند.

بمن گفتند که توم مجبوری رواج است
 باینکه رای بدی بجهت اینکه یک مغارجی
 (بر خلاف قانون) شده وزیر تراز بودجه
 بوده و گذشته ما رای دادیم شما هم
 باید رای بدهید.
 اگر این دلیل یک دلیلی است و یک
 اصلی است که ما میتوانیم متابعت کنیم
 پس بهتر اینست که حکومت های وقت
 خودشان پرونده از روی میل واردات خودشان
 خرج هائی بکنند و بعد بیاورند بمجلس ما
 هم از روی همین اصل تصویب کنیم.
 چرا باید خرج بکنند؟ مگر مجلس
 دوره چهارم نبود؟ اگر در ایام قنرت
 اتفاق افتاده بود خوب عذر موجهی
 بود...

رئیس آقای تدین -
 (اجازه)
 تدین - بنده موافقم -
 رئیس آقای کازرونی -
 (اجازه)
 کازرونی - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.

عماد السلطنه مغرب - همین طور هم
 هست.
 کازرونی - اما در صورتیکه در دوره
 چهارم بوده و مجلس هم بوده دخل و خرج
 هم باید بتصویب مجلس شورای ملی باشد
 هیچ دلیلی ندارد که ما جمیع قوانین موضوعه
 خودمان را اصلاً و فرعاً لغزنده و غیر ثابت
 بکنیم.

نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

ما باید حتماً و قطعاً باین موضوع برای
 ندهیم تا نظایر پیدا نکنند و دیگر نتوانند
 برخلاف تصویب مجلس مقدس و نمایندگان
 ملت چیزی بگیرند و چیزی بدهند اگر
 باشد ما این دفعه تصویب کردیم سابقه
 میشود دفعه دیگر هم همین طور میشود
 این دلیل ندارد که خرج بکنند بعد
 بیایند از مجلس استیذان کنند اول از مجلس
 رای بگیرند بعد شرح بکنند.
 بنده کاملاً مخالفم و از روی عقیده هم
 مخالف شدم و قطعاً و رفقه کبود میدهم.
 رئیس آقای تدین -
 (اجازه)

تدین - یک قسمت از بیانات آقای
 کازرونی بنده گمان میکنم برخلاف محسوس
 بود اولاً کسی نگفته بود ایشان یا سایر
 نمایندگان تبیت بکنند و هیچ اجباری هم
 نیست و نمیشود کسی را مجبور کرد مانع
 آزادی عقیده او شد و باو گفت حتماً شورای
 بدهید.

امروز وزارت مالیه میخواهد تصفیه
 محاسبه کند و سند خرج میخواهد حالا
 شمارای ندهید این پولی که به فلان
 مجبوس داده شده است از برای
 مغارج شام و ناهارش میشود رفت از او
 گرفت؟
 یا پولی که داده اند بدارالایام
 یا عده فقراء یا مغارج دیگر شده
 شاید اشخاص اصلاً مرده باشند برونند
 از کجاشان بگیرند؟ پس این که این جا اظهار
 میشود که چرا بمجلس نیامده است در
 موقعی این خرج شده است که اصلاً بمجلس
 چهارم نبوده است در موقع قنرت خرج شده
 چهارم بدهید چه رای بدهید تأثیری در
 واقع ندارد.

فلسفه تشکیل کمیسیون برای ایسن
 است که اگر بخواهند تمام مسائل را در
 مجلس علنی مطرح بکنند زیاد طول
 می کشد.
 بنابراین یک هیئت کوچکتری تشکیل
 میدهند و وقت های لازم در مسائل میشود
 و رسیدگی میکنند اطراف امر در ایوروت
 میدهند.
 مخبر کمیسیون هم در مجلس مدافعه
 میکند از عقیده کمیسیون اگر آقایان
 متقاعد شدند رای میدهند نشدند رای
 نمیدهند.
 ولی این جا یک مطلبی است که باید
 دانند.

عرض کنم و آن این است که بعضی از
 آقایان نمایندگان کمتر توجه میکنند
 بلوایحی که بمجلس می آید و ممکن است یک
 مرتبه قرائت کنند و بعد مقدمه لوائیحی که
 از طرف دولت می آید از نظر شان محو
 شود و مخصوصاً این لایحه که مطرح است
 در مقدمه لایحه دولت بطور تفصیل ذکر
 شده است که این مغارج چه بوده است و متعلق
 به چند سال قبل یعنی قبل از دوره چهارم
 است ولی آقایان با آن را نخوانده اند
 یا فراموش کرده اند حالا که
 میفرمایند ما اطلاع نداریم صورت جزه
 را بیاورید. راپورت کمیسیون بودجه
 که طبع و توزیع میشود.
 قیلام جزو دستور میشود. کمیسیون
 بودجه هم باز است برای اینکه اگر آقایان
 توضیح بخواهند بیرون در کمیسیون بودجه
 و اسناد و مدارک را مراجعه بکنند فرصت
 هم داشتند و در این مدت میتوانستند تشریف
 بیاورند آنجا در سه مطالبی که در این باب
 به کمیسیون آمده است به بند یا شما
 را قانع می کرد و قانع نمی کرد
 چرا آقایان تشریف بیاورند توضیح
 بخواهند؟

این مسئله جزء موضوعات تازه است
 که در مجلس رسم شده و رفته رفته معلوم
 میشود تمام قضایا باید به مجلس علنی بیاید
 اگر این عملی باشد من حرف ندارم ولی
 متأسفانه عملی نیست و برخلاف اصول است
 است.
 بنابراین بنده به آقایان تذکر میدهم
 که میتوانند مراجعه کنند به مقدمه لایحه
 دولت در آن جا قید شده است که این مسئله
 مربوط به چهار سال قبل است و در دوره
 قنرت بوده و قبل از مجلس دوره چهارم
 است که این عمل واقع شده و پول داده شده
 است.

بنابر این بنده به آقایان تذکر میدهم
 که میتوانند مراجعه کنند به مقدمه لایحه
 دولت در آن جا قید شده است که این مسئله
 مربوط به چهار سال قبل است و در دوره
 قنرت بوده و قبل از مجلس دوره چهارم
 است که این عمل واقع شده و پول داده شده
 است.
 امروز وزارت مالیه میخواهد تصفیه
 محاسبه کند و سند خرج میخواهد حالا
 شمارای ندهید این پولی که به فلان
 مجبوس داده شده است از برای
 مغارج شام و ناهارش میشود رفت از او
 گرفت؟
 یا پولی که داده اند بدارالایام
 یا عده فقراء یا مغارج دیگر شده
 شاید اشخاص اصلاً مرده باشند برونند
 از کجاشان بگیرند؟ پس این که این جا اظهار
 میشود که چرا بمجلس نیامده است در
 موقعی این خرج شده است که اصلاً بمجلس
 چهارم نبوده است در موقع قنرت خرج شده
 چهارم بدهید چه رای بدهید تأثیری در
 واقع ندارد.

مغارج شام و ناهارش میشود رفت از او
 گرفت؟
 یا پولی که داده اند بدارالایام
 یا عده فقراء یا مغارج دیگر شده
 شاید اشخاص اصلاً مرده باشند برونند
 از کجاشان بگیرند؟ پس این که این جا اظهار
 میشود که چرا بمجلس نیامده است در
 موقعی این خرج شده است که اصلاً بمجلس
 چهارم نبوده است در موقع قنرت خرج شده
 چهارم بدهید چه رای بدهید تأثیری در
 واقع ندارد.

مغارج شام و ناهارش میشود رفت از او
 گرفت؟
 یا پولی که داده اند بدارالایام
 یا عده فقراء یا مغارج دیگر شده
 شاید اشخاص اصلاً مرده باشند برونند
 از کجاشان بگیرند؟ پس این که این جا اظهار
 میشود که چرا بمجلس نیامده است در
 موقعی این خرج شده است که اصلاً بمجلس
 چهارم نبوده است در موقع قنرت خرج شده
 چهارم بدهید چه رای بدهید تأثیری در
 واقع ندارد.

مغارج شام و ناهارش میشود رفت از او
 گرفت؟
 یا پولی که داده اند بدارالایام
 یا عده فقراء یا مغارج دیگر شده
 شاید اشخاص اصلاً مرده باشند برونند
 از کجاشان بگیرند؟ پس این که این جا اظهار
 میشود که چرا بمجلس نیامده است در
 موقعی این خرج شده است که اصلاً بمجلس
 چهارم نبوده است در موقع قنرت خرج شده
 چهارم بدهید چه رای بدهید تأثیری در
 واقع ندارد.

خودش تحت رسیدگی در بیاید و صحت
 و سقمش معلوم شود گذشته اند و حالا
 آورده اند بنظر مجلس شورای ملی می رسند
 در موقعی هم که مجلس شورای ملی نبود این
 میسوون آمریکائی همین نوع پیشنهادها را
 بهیشت دولت میکردند که شاد در هیست وزراء
 آن مغارجی که مال سنوات گذشته است
 تصدیق بکنید.

تمام نمایندگان دوره چهارم داشتند لایحه
 معاکمه و وزراء آمد و رفت بکمیسیون آن
 کمیسیون اصلاً مفقود شد وقتی این طور
 است چه قیامه دارد فلان وزیر فلان کار
 یا فراموش کرده اند حالا که
 میفرمایند ما اطلاع نداریم صورت جزه
 را بیاورید. راپورت کمیسیون بودجه
 که طبع و توزیع میشود.
 قیلام جزو دستور میشود. کمیسیون
 بودجه هم باز است برای اینکه اگر آقایان
 توضیح بخواهند بیرون در کمیسیون بودجه
 و اسناد و مدارک را مراجعه بکنند فرصت
 هم داشتند و در این مدت میتوانستند تشریف
 بیاورند آنجا در سه مطالبی که در این باب
 به کمیسیون آمده است به بند یا شما
 را قانع می کرد و قانع نمی کرد
 چرا آقایان تشریف بیاورند توضیح
 بخواهند؟

جمعی از نمایندگان گفتند مذاکرات
 کافی است - جمعی دیگر گفتند کافی
 نیست)
 رئیس - رای میگیریم بکفایت
 مذاکرات...
 اخگر - بنده با کفایت مذاکرات
 مخالفم.
 رئیس - بفرمایند.

بموقع بوده یا نبوده دولت این زمان
 و مجلس امروزه تصویب کند.
 بنظر بنده هیچ ضرورتی ندارد که
 مجلس شورای ملی مغارجی را که مربوط باین
 عصر و این سنه نیست و خیلی قدیمی است
 بیاید رسیدگی کند و تصویب نماید بلکه
 نباید در این باب توجهی بکنند.
 بنده تصور نمی کردم که کمیسیون بودجه
 هم این مسئله را قابل توجه قرار می داد و
 ندانم بچه نظری؟ کمیسیون بودجه این
 مسئله را قابل توجه قرار داده است و عقیده
 دارم که اصلاً توجه بچنین موضوعی بی موقع
 است.

رئیس آقای اخگر -
 (اجازه)
 اخگر - بنده مخالفم.
 رئیس آقای نظام التولیه -
 (اجازه)
 (خارج شده بود)
 رئیس آقای کازرونی -
 (اجازه)
 کازرونی - مخالفم.
 رئیس آقای دست غیب -
 (اجازه)
 دست غیب - مخالفم.
 رئیس آقای رئیس التجار -
 (اجازه)

رئیس التجار همانطور که مکرر گفته
 شد این لایحه راجع بیک مغارجی است
 سابقاً شده و ضروری بوده و در مقدمه
 لایحه دولت هم ذکر شده و چنانچه آقایان
 هم مکرر گفتند کمیسیون بودجه برای
 همه آقایان باز است که هر کدام میخواهند
 تشریف بیاورند بجزئیاتش رسیدگی
 کنند.
 اصل مسئله این است که عرض میکنم
 هفت هزار و پانصد و کسری درسته گذشته
 نظمی خراسان باقی داشته است و بواسطه
 چند فقره اختلاف و حدوث و بعضی قضایا
 که از جمله یکی مسئله مهاجرین و

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

لایحه میشد یک کلماتی بگوش بند
 رسید که حاکی در این بود که چون در
 دوره قنرت این اتفاق افتاده و مجلس هم
 نبوده از این جهت باید تصویب شود این
 یک سابقه خطرناکی است که بقیه بنده
 بهیچ وجه من الوجوه نباید زیر بارش رفت و
 نباید متفقد شد که اگر در دوره قنرت یک
 اتفاقی افتاده است چون دوره قنرت بوده
 و مجلس هم نبود است باید تصویب شود خیر
 مخصوصاً اقداماتی که در دوره قنرت میشود
 مجلس نباید آنها را تصویب کند - در اینجا
 گفته میشود که یک یوهائی لازم بوده
 است و خرج شده است البته هر پولی که
 شما بخواهید خرج کنید یا کسی بدهید
 اولاً لازم دارد و این دلیل نمیشود که یک پولی
 داده شود در مقابل هیچ اداره نظمی - مشاهده
 مثل سایر نظمی های ایالات و ولایات
 دارای یک بودجه بوده است و مطابق بودجه
 بایستی خرج کند رئیس اداره کنیزان
 از بودجه خودش خرج کند مسئول
 است البته بودجه را برای این تصویب
 میکنند که در حدود بودجه رئیس اداره
 یا شخص مسئول خرج بکنند اگر بنا باشد
 این اصل را متفقد شویم که چون یک خرجی
 شده است و عیالاً هم نباید پولی بدهیم
 پس بنا بر این باید تصویب کنیم این یک
 یک کار غلطی است زیرا در آیه تویله
 خطرات زیادی میکند و ممکن است که
 یک مبالغه زیادی خرج کنند و بدها هم در
 در اینجا همین منطبق را بگیریم که چون خرج
 شده و گذشته و حالا هم که پولی نباید
 بدهیم و فقط یک امضاء خشک و خالی است
 بنا بر این باید تصویب کنیم و این در آیه
 اسباب زحمت میشود - و اینکه فرمودند
 راجع بمغارج مجبوسین و غیره بوده و همان
 طور که خودشان فرمودند قبل از دوره
 چهارم بوده است - علت اینکه بمجلس
 چهارم مراجعه نکرده اند چیست؟ و چرا
 بمجلس دوره چهارم نیاورده اند تصویب
 بکنند و به علاوه اگر یک مغارج فوق العاده
 در یک اداره پیدا شود میبایستی رئیس آن
 بدولت راپورت بدهد و دولت هم که برای
 مغارج فوق العاده یک اعتباراتی دارد البته از آن
 داده میشود.

کسی اینجا نکفت مغارجی که در
 دوره قنرت میشود باید تصویب کرد یا هر
 عملی که در دوره قنرت کرده اند مجلس
 تصویب کند.
 آقای تدین هم که توضیح دادند
 فرمودند که این مغارج قبل از دوره چهارم
 شده و بلی صحیح است و اینکه میفرمایند
 چرا در دوره چهارم نیاورند بمجلس همان
 طور که آقای مشاور اعظم اظهار داشتند این
 فورمول جدید مستشاران آمریکائی
 است.
 که بقیه بنده خیلی خوب فرموده
 است.
 یعنی اگر یک خرجی هم در یک جائی
 شده است آن را باسم موقوفه المطالبه
 باقی نمی گذارند تا آنکه حساب بدی هر
 شخصی معلوم شود و آن وقت سند خرج
 رسمی صادر می کنند و آن پول را از بابت
 آن محل محسوب میدارند و اما این
 که میفرمایند اضافه بر بودجه چرا خرج
 کرده اند و چرا باید حالا اینجا تصویب
 کنیم
 این را هم بنده خیلی متأسفم وقتی
 که اینجا توضیح میدهند آقایان با درست
 گوش نمیدهند باینکه کسی نخواهند بدهند
 و بنده باز امروز عرض میکنم که پول یکی
 داده نمی شود و شما هم چه تصویب کنید چه
 نکنید در هر صورت پولی داده شده و اگر
 تصویب بکنید حساب مالیه را منظم کرده
 اید و اگر هم تصویب نکنید باز هم فرقی
 نمی کند یک پولی خرج شده است و امروز
 هم پول یکی داده نخواهد شد و این یک
 سند خرجی است

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

رئیس - آقا میفرمایند که صورت
 جزء معمول نبوده که بمجلس بیاید
 اولاً اگر معمول نبوده هیچ مانع قانونی
 هم ندارد.
 نابینا صورت جزو مغارج همیشه معمول
 بوده است و تا اندازه که مقدور بوده طبع
 و توزیع میکردند و در هر صورت بجهت دلائل
 شما لزماً میخواهید که رای باین لایحه بدهیم
 آیا میفرمایند نظر باینکه در کمیسیون
 بودجه تصویب شد کمیسیون بودجه هیچ
 نفر عضو دارد که غالباً ده نفر حاضر میشوند
 و یک چیزی را هفت هشت نفر با همان ده
 نفر یا تمام هیجده نفر تصویب کرده اند شما
 شما میخواهید یک مجلس صد و ده نفری
 (با بیشتر یا کمتر بدون اینکه دلائلی را
 دیده باشند همین قدر که ده نفر یا هشت نفر
 قانع شده اند تماماً رای بدهند؟)

خود نیک باشد هیچ کاری از آن خانواده برنماید و بهیچوجه نمیتواند به امورات خود رسیدگی کند البته همه آقایان تصدیق میکنند مهمترین مسائل احتیاجی یک خانواده مسئله معاش آن خانواده است در اینمملکت هم بدیهی است همه چیز لازم است و فاقد تمام اصلاحات می باشد ولی اول باید فکری کرد که مردم بتوانند برای سایر اصلاحات فکری بکنند مملکت ما یک مملکت ماشینی صنعتی نیست و اگر ما بخواهیم خیلی جد و جهد هم بکنیم و تا صد سال دیگر هم با نهایت جد و جهد صنایع مان را ترویج کنیم بالاخره موفق نخواهیم شد که در اینجا انومیل بسازیم و بخارج بفرشیم یا ساعت بسازیم و بخارج بفرشیم .

خوبی معشوش است . خدا شاهد و گواهد است که این عرایش بنده کنفرانس نیست اصل مسئله است هر چه سؤال کردم کسی جواب نداد بنده خواستم بفهمم این لایحه که منتشر کرده اند از روی بصیرت بوده یا خیر؟

این را بیک ترتیب بنده بفهمانید یا یک کمیسیون را معین کنند که بنده هم بروم در آن کمیسیون و بفهمم که این عوانند و مخارج چیست . باینکه آقای وزیر مالیه که تشریف دارند خوب است آتاهائی را که بنده سؤال میکنم یک یک جواب بفرمایند .

رئیس - ممکن است از رئیس یا معبر کمیسیون بوده توضیح بخواهد آقای رئیس اختیار (اجازه)

رئیس التجار - بنده دیروز در یکی از ادارات مالیه برای یک کار شخصی رفته بودم در آنجا مذاکراتی راجع به بندر شهریار و غیره شنیدم که لازم دانستم با بودن آقای وزیر مالیه عرض کنم .

رئیس - بطور سؤال بفرمایند رئیس التجار - خیر خواستم تذکر بدهم آقایان راجع بندر شهریار و ورامین و خالصجات که امسال حاصل بعمل نیامده است و اغلب املاک اربابی بیرون بردارنده است و در آن اداره می گفتند در ده ساله سهم ندارد زیرا انبار ذخیره ندارد ولی اگر توجه مخصوص از طرف مجلس و دولت راجع بندر نشود سال آتی طهران دچار شح قطعاً خواهد بود .

رئیس - آقا پیشنهادی دارند به ایشان تذکر دادم پیشنهادشان را بدهند یا در اینجا قرائت شود یا مراجعه میشود بکمیسیون و بنده گمان می کنم نباید وقت مجلس را صرف کنفرانس دادن نمود .

بعضی از نمایندگان - صحیح است . رئیس - آقای شریعت زاده (اجازه)

شریعت زاده - بنده عرض داشتم که لازم میدانم امروز عرض کنم ولی چون بعضی از نمایندگان قبل از اجازه خواسته اند و تاحدی وقت مجلس صرف شد این است که عرایض را بروز دیگر میگذارم .

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - بنده راجع به لایحه هواند و مخارج که از طرف مالیه منتشر شده است عرض داشتم الان برج عقب است نه کمیسیون بودجه در این باب توضیحی داده است که بنده بفهمم و غالب ارقام آنرا بنده نفهمیدم و اپرداری هم بر بنده نیست بجهت اینکه

بچه قسم جواب مردم را باید بدیم . آیا باید بگوئیم گذشت باردشد یا قبول خواهد شد یا در جریان است ؟ رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه) سهام السلطان - در این موضوع که آقای طهرانی اظهار کردند سابقاً در مجلس عرض شد که دوسه ماده در مجلس مطرح شد و بواسطه یک اختلافاتی که پیدا شد بنوعی در وقت بنایندگی میانی که در اینجا نبود مراجعه شد و جواب خواستند از افرادی که بنده از خارج شنیدم گویا در آن خصوص یک جوابهایی هم از کمیسیون رسیده است ولی از طرف دولت هنوز به کمیسیون مراجعه نشده و البته وقتی که از طرف دولت بکمیسیون مراجعه شود کمیسیون نظریات خود را در مجلس اظهار خواهد کرد

رئیس - آقای کازرونی (اجازه) کازرونی - بنده سؤال از آقای وزیر مالیه داشتم

رئیس - بفرمایند کازرونی - چنانچه خاطر آقایان مستحضرات چندین پیش قانونی بجهت اطمینان تمبر برایش بمجلس آمده بود شد . از شیراز جمعی شکایت کرده اند که رئیس مالیه آنجا امر کرده است مکتوباتی که بمالیه نوشته میشود نباید بدون اطمینان تمبر باشد . حقیقتاً اگر چنانچه قوانینی که ما وضع میکنیم یک اثراتی برش قائل هستند خوبست وزراء محترم آن قوانینی را که مجلس تصویب میکند بموقع اجرا گذارند و در موقتی که تصویب یک چیزی را از مجلس میخواهند و مجلس رد میکند دیگر چرا باید اجرا شود ! بنده خواستم سؤال کنم که آیا حقیقت دارد در شیراز پول الصاق تمبر را مطالبه میکنند و شکایات آنها وارد است یا خیر ؟ هم بقدر اطلاع بدهند که مستحضرشوم

وزیر مالیه - از طرف وزارت مالیه در این خصوص بی خیال نبوده و اقداماتی کرده است عرض نمیکنم که وزارت مالیه کلاً میتواند این درد را دوای کند ولی حاضر در موقع دیگر شرح بدهم که چه اقداماتی در این باب شده و خواهد شد ولی اینقدر عجلانته عرض میکنم که وزارت مالیه در این باب بیخیال نبوده یک اقداماتی کرده است و مشغول به اقدامات دیگری هم هست

رئیس - آقای طهرانی (اجازه) آقا شیخ محمد علی طهرانی - بنده بدون تعرض از کنفرانس دادن در مجلس میخواهم یک سؤالی از کمیسیون فقط بکنم که تقریباً سه سال وقت مجلس صرف شد و بالاخره ما نفهمیدیم کار نقطه بکنجا انجامید ما اصل در موضوع اقتصادیات صحبت میکنیم ولی یک چنین موضوع مهمی که بمجلس آمد و مدتی آقایان در کمیسیون در باب آن زحمت کشیدند بالاخره نتیجه آن چه شد و ما

رئیس - پیشنهاد آقای افشار قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم اعتبارنامه آقای هایم جزء دستور بشود . رئیس - مغالطی ندارد ؟ (گفته شد خیر) نسبت بوکالت ایشان آقای دستغیب مخالف بودند .

دست غیب - بلی مغالطهائی که نسبت باعتبارنامه ها میشود البته آقایان سابقه دارند از دوره است یکی راجع بصلاحت و یکی راجع بجریان انتخابات در خارج راجع بصلاحت یک چیزهایی از آقای هایم در آنکار و اذهان مردم هست و بعضی دلایل هم دارند .

از قبیل روزنامه که بقلم ایشان طبع شده و بعضی چیزهای دیگر که باصراحت اظهار آنها در مجلس اگر چه چندین اهمیتی ندارد ولی چندان خوش آیند نیست این است که راجع بآن مطالب که معروف و مشهور است از قبیل روزنامه که عرض کردم و در عدلیه مطرح است

و مسائلی که اغلب آقایان سابقه دارند عجالتاً عرض نمیکنم اما راجع بجریان انتخاب تا جایی که بنده معلوم است راجع بجریان انتخابات یک تهدیدات و تطبیقاتی در انتخاب آقای هایم شده که گمان نمیکنم اسناد آنها هم در دوسیه باشند آن شبهه (که نمیدانم کدام شبهه است) بآن رسیدگی نموده

البته اعضاء شبهه آن اسناد را دیده اند مثلاً بعضی اشخاص نسبت بانقلاب ایشان رای داده اند که صلاحیت نداشته اند از جمله مسلمان نسبت بایشان رای داده است . این مسائل در دوسیه بطوریکه بنده شنیدم هست و البته اگر نباشد مخبر شبهه دفاع خواهد کرد که چنان چیزی نیست که پیش بنده مجرزا است این است که جریان انتخابات و صلاحیت ایشان را نه بنده تنها مخالف شایعات و اذهان مردم هم برخلاف ایشان است .

چون عرض کردم که میخواهم مطالب بی پرده گفته شود و از حدود تراکت خارج شود . اینست که همینطور عرض میکنم راجع بصلاحت ایشان خیلی از مردم تردید دارند و خیلی نسبت ها بایشان میدهند و راجع بانقلاب ایشان هم تهدید و تطبیقی شده است .

اگر این طور نیست آقای معبر دفاع بفرمایند تا بعد بقیه عرایض را عرض کنم . رئیس - آقای هایم اجازه خواسته اند ولی آقای سر کشیک زاده قبل از ایشان اجازه خواسته اند . گمان می کنم اگر خودشان مقدم باشند بهتر باشد .

کازرونی - مخالفت بنده از دو نقطه نظر است یکی در خصوص جریان انتخابات و دیگری راجع بصدمه صلاحیت . اولاً در خصوص جریان انتخابات چنان بر آقایان معلوم است .

انجمن های نظار جزء بایستی بعنوان انجمن نظار هم کزی باشند و در این انتخاب

توضیحات بدهم . یک قسمت راجع بعدلیه اظهار کردند اگر بنده در عدلیه کاری کرده ام یا محکوم شده ام خوبست حکم عدلیه را ارائه بدهند . راجع بصدمه صلاحیت هم اظهار کردند نه همی از کجا عدم صلاحیت بنده بایشان ثابت شده . در دوسیه چنین چیزی که عدم صلاحیت بنده را برساند نیست . علاوه بنده یکی از مأمورین ادارات دولتی بوده ام و سابق روشن و پاک میم دارم و در راه خدمت بدولت و ایفای وظیفه فداکاریهایی کردم که برای امروز آن مایه افتخار بنده است .

در سیه خدمات بنده در اداره گمرک هست و در راه ایفای وظیفه چندین مرتبه هم دچار مخاطرات شده ام اگر این خدمات عدم صلاحیت بنده را میرساند حرفی ندارم .

ولی بنده تصور می کنم موقی رسیده است که نمایندگان ملت صحت عمل را بخوبی سزا میدهند دیگر بسته است بنظر آقایان محترم .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است . رئیس - کافی است ؟ بعضی از نمایندگان - کافی است . کازرونی - کافی نیست . بنده هم اجازه خواسته ام .

رئیس - دلیل عدم کفایت مذاکرات را بفرمایند . کازرونی - بلی بنده بایستی دلالتی بجهت عدم کفایت مذاکرات عرض کنم . البته دلایل طرفین باید گفته شود که آقایان نمایندگان بدانند چگونه رای میدهند . بنده که دلالتی برای عدم صلاحیت ایشان دارم باید اظهار کنم آن وقت آقایان بفرمایند مذاکرات کافی است در صورتی که بنده دلایل مخالفتم را عرض نکرده ام چگونه میفرمایند مذاکرات کافی است ؟

رئیس - آقایانی که مذاکرات کافی میدانند قیام فرمایند (جمعی قیام نمودند) معلوم میشود کافی نیست . آقای سر کشیک زاده (اجازه) سر کشیک زاده بنده موافقم . رئیس آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - مخالفت بنده از دو نقطه نظر است یکی در خصوص جریان انتخابات و دیگری راجع بصدمه صلاحیت . اولاً در خصوص جریان انتخابات چنان بر آقایان معلوم است .

انجمن های نظار جزء بایستی بعنوان انجمن نظار هم کزی باشند و در این انتخاب

توضیحات بدهم . یک قسمت راجع بعدلیه اظهار کردند اگر بنده در عدلیه کاری کرده ام یا محکوم شده ام خوبست حکم عدلیه را ارائه بدهند . راجع بصدمه صلاحیت هم اظهار کردند نه همی از کجا عدم صلاحیت بنده بایشان ثابت شده . در دوسیه چنین چیزی که عدم صلاحیت بنده را برساند نیست . علاوه بنده یکی از مأمورین ادارات دولتی بوده ام و سابق روشن و پاک میم دارم و در راه خدمت بدولت و ایفای وظیفه فداکاریهایی کردم که برای امروز آن مایه افتخار بنده است .

در سیه خدمات بنده در اداره گمرک هست و در راه ایفای وظیفه چندین مرتبه هم دچار مخاطرات شده ام اگر این خدمات عدم صلاحیت بنده را میرساند حرفی ندارم .

ولی بنده تصور می کنم موقی رسیده است که نمایندگان ملت صحت عمل را بخوبی سزا میدهند دیگر بسته است بنظر آقایان محترم .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است . رئیس - کافی است ؟ بعضی از نمایندگان - کافی است . کازرونی - کافی نیست . بنده هم اجازه خواسته ام .

اتفاقاً اینطور نبوده است انجمن نظار هم کزی هیچ نظری در در تعیین انجمن های نظار جزء ولایات نداشته است و نمیدانم از روی چه ترتیبی تعیین شده اند و این برخلاف قانون است . در دوره چهارم هم در همین موضوع یعنی در موضوع انجمن نظار هم کزی راجع بملل متنوعه وزارت داخله از کمیسیون داخله سؤال کرد که تکلیف چیست و در این خصوص کمیسیون دوسه جلسه با حضور معاون وزارت داخله - مذاکراتی شد و بالاخره گفته شد که باید بتصویب انجمن نظار هم کزی باشد چنانچه قانونی هم تصریح کرده است .

این یکی ثانیاً بعضی ولایات حق انتخاب داده شد مثل بوشهر - دامغان - قصر شیرین و غیره که بنده تماشا را در نظر ندارم چیزی که میدانم اینست که باین سه محل که عرض کردم قطعاً حق انتخاب نداشته اند این دو نفر .

دیگر اینکه در اصفهان در همان روزی که تفرغه داده اند در همان روزی گرفته اند این هم برخلاف قانون است . در اصفهان باشخاصی که صلاحیت انتخاب کردن نداشته اند تفرغه داده اند و رای آنها را هم اتخاذ کرده اند اسناد این هم در دوسیه موجود است .

بنده از نقطه نظر اینکه وقت مجلس مقدس تصبیح نشده باشد (گرچه سابقه هم دارد) دوسیه را نمیخواهم که مفصل آن را قرائت کنم ولی اگر آقایان مایل باشند ممکن است دوسیه را بیاورند و آن اسناد را ارائه بدهم .

بطوری که عرض کردم در اصفهان در همان روزی که تفرغه داده اند در همان روز هم اخذ رای نموده اند .

کلیمان مقیم اصفهان هم که تهدید شده اند شکایاتی دارند که در دوسیه موجود است .

خلیل و جلیل نمیدانم . . . کازرونی خوبست آقای رئیس اجازه بفرمایند دوسیه را بیاورند آن اسناد را بنده ارائه بدهم چون آقایان تکذیب کردند چلیل و جلیل دفتر کلیمی هستند که خدمت یک نفر از علماء اصفهان آقای آقا سید احمد دوات آبادی رفته اند امضای خودشان را مسجل بامضای آقا نموده اند احتشام الحکماء آقای آقا سید احمد یک سال است مرخصند .

رئیس - (خطاب با احتشام الحکماء) آقا اگر اظهاراتی دارید بعد اظهار کنید .

کازرونی هم چنین آقای آقا سید باقر سدهی بر حسب اعتراف کلیمان شهادتی نوشته اند حالا اگر خلاف واقع است انجمن نظار هم کزی باشند و در این انتخاب

توضیحات بدهم . یک قسمت راجع بعدلیه اظهار کردند اگر بنده در عدلیه کاری کرده ام یا محکوم شده ام خوبست حکم عدلیه را ارائه بدهند . راجع بصدمه صلاحیت هم اظهار کردند نه همی از کجا عدم صلاحیت بنده بایشان ثابت شده . در دوسیه چنین چیزی که عدم صلاحیت بنده را برساند نیست . علاوه بنده یکی از مأمورین ادارات دولتی بوده ام و سابق روشن و پاک میم دارم و در راه خدمت بدولت و ایفای وظیفه فداکاریهایی کردم که برای امروز آن مایه افتخار بنده است .

دیگر اینکه یک اوراق جعلی از اینجانب طبع کرده اند و بولایات فرستاده اند و ملا سلیمان که آن اوراق معضی بامضای او است میگوید این اوراق از من نیست و جعلی است . از جمله چیزهایی که باید در انتخابات رعایت شود و مخصوصاً بمنزله اساس کار است اینست که باید نظار معروف بامانت و درست کاری باشند لکن بعضی از اعضاء انجمن نظار مرکزی اینطور نبوده اند از جمله آنها عزیز نامی است که یکی از نظار است که دارای سابقه خوبی نیست و اوراق جعلی او در عدلیه کشف شده دوسیه های دیگری هم از همین آدم که از نظار است در عدلیه موجود است .

انتخابات باید آزاد باشد لکن در مرکز باشخاصی که میخواسته اند برای گرفتن تفرغه بانجمن ورود کنند بلیط می داده اند و بدون بلیط اجازه ورود نمیداده اند معلوم میشده است که یک انجمن نظار هم دم در بوده است و باشخاصی که میل داشته اند بلیط میداده اند که بروند تفرغه بگیرند .

از جمله چیزهایی که در مرکز واقع شده و در مره آبی خود ما است اینست که باشخاص غیر صالح تفرغه داده اند و بعضی اشخاص که حق انتخاب کردن در حوزه مسلمان ها داشته اند به آنها تفرغه داده اند .

دفتر و کتابچه ثبت اسامی دلالت بر این مسئله دارد و تصریح میکنند . حالا میخواهم خیلی اطاله کلام کنم که اسامی آن اشخاص چیست که از دوجا تفرغه گرفته اند یا اشخاصی که از مجرای شرافت معاش نمیکنند تفرغه داده اند در صورتی که قانون تصریح میکند که باین قسم اشخاص بایستی تفرغه داد

این عرضی که بنده میکنم اگر بدوسیه مراجعه شود معلوم میشود .

مخصوصاً بعضی از اعضاء انجمن نظار اعتراض میکردند که باین اشخاص نباید تفرغه داده شود لکن پذیرفته نمی شده انجمن نظار مرکزی بصورت انتخابات جزء هم رسیدگی نکرده در صورتی که بایستی رسیدگی کرده و صحت و سقمش را تصدیق میکنند فقط تلگرافاً از ولایات اکثریت را گرفته اند و وزارت داخله هم را جمع بندی نموده و نتیجه را گفته بدون این که انجمن نظار ببیند و در صحت و سقم انجمن های ولایات رسیدگی کرده و تصدیق بصحت یا عدم صحت بکنند .

این را هم آقایان تصدیق میفرمایند که خلاف قانونست و بالاخره صورت مجلس را هم چهار نفر امضاء کرده اند و تصدیق آنها اینطور است .

سه نفر مشورت و سه نفر منفی و یک نفر بی

بهر صورت آقایان میل داشته اند مخالفت کرده اند و بنده هم در آن قسمت عرضی ندارم .

آقای کازرونی دوا برادر داشتند دست فبهم یک ایراد داشتند اما آقای کازرونی راجع بانقلابات یک اشاراتی کردند ولی بنده که در شبهه یک بودم و سایر آقایانی هم که در آن تاریخ در شبهه یک بودند از قبیل آقای مشیرالدوله

بهد بوده است . این یک نفر هم اظهاراتی کرده و تصدیقاتی داده است باشد . بالاخره صورت مجلس را چهار نفر امضاء کرده اند و سه نفر امضاء نکرده اند و این اعتراض در خود انجمن موجود بود این مسئله راجع بکیفیت انتخاب بود که میخواستم زیاد حرف بزنم و سعی کردم که کمتر بشود .

اما راجع بصلاحت ایشان . ایشان در موقی که مستخدم دولت بوده اند یک قضایائی اتفاق افتاد و یک رایورتهائی بوزارت امور خارجه رسید که بالاخره منجر بانفصال ایشان شد معذالك مأموریت هائی بطرف قزوین و آذربایجان پیدا کردند با یک صور مختلفه که بعد بنده اطلاع پیدا کردم و خود بنده هم جا همراهش نبودم چون میخواهم مطالب را واضح و آشکار و بدون پرده عرض کنم گمان میکنم آقایان از بعضی قضایا مسبوق باشند .

در هر صورت و کیل اولاً بایستی پیش مردم معروف بامانت وصحت عمل و سابقه خوب باشد .

اشخاصی که متهم بیهضی چیزها هستند البته اسباب تزلزل و تشویش اذهان میشود و برای مجلس شورای ملی گمان نمیکنم صلاحیت داشته باشد و بیشتر مخالفت بنده هم از همین نظر است .

یادداشت های بنده خیلی مفصل است ولی میترسم اگر بخواهم کلاً توضیح بدهم قدری از دائره تراکت خارج بشود این است که مابقی را موقوف میکنم با احساسات و نظریات نمایندگان محترم خودشان مختارند هر چه میخواهند بکنند .

رئیس آقای سر کشیک زاده (اجازه) سر کشیک زاده - بنده از نقطه نظر خودم عرض میکنم که بنده بنام دفاع از یک نفر مظلوم پشت این تریبون آمده ام . بقصد بنده بامل متنوعه یا بایک بدبختی یک مغالطهائی بشود دست غیب - مخالفت با مل متنوعه نیست

سر کشیک زاده - پس با کیست ؟ یا مسلمانست ؟ و بنظر بنده خوب نیست با یک بدبختی که در اقلیت است اینطور معامله شود .

بهر صورت آقایان میل داشته اند مخالفت کرده اند و بنده هم در آن قسمت عرضی ندارم .

آقای کازرونی دوا برادر داشتند دست فبهم یک ایراد داشتند اما آقای کازرونی راجع بانقلابات یک اشاراتی کردند ولی بنده که در شبهه یک بودم و سایر آقایانی هم که در آن تاریخ در شبهه یک بودند از قبیل آقای مشیرالدوله

بهر صورت و کیل اولاً بایستی پیش مردم معروف بامانت وصحت عمل و سابقه خوب باشد .

دو دیگران يك چنین مسأله را در دو سه نديدم.
و در غالب جاها انتخابات با رعایت ترتیب قانونی شروع و خاتمه یافته است و صورت مجلس را وزارت دادخاطر ستاده اند و وزارت داخله هم بمجلس فرستاده است. آقای دست غیب راجع بروزنامه يك اشاره کردند.

اولا روزنامه مال ایشان نبوده است و نویسنده آن مقاله هم يك نفر مسلمان وسید بوده و در معا كم صلاحیت دار هم تیره شده است و در این قسمت هم داخل نمی شوم زیرا بنظر بنده مجلس محكمه نیست و مجلس باید از نقض نظر انتخابات رسیدگی كند و اگر ایشان مقصر هستند آنها بیستی در محكمه صلاحیت داری ما كراهت شد و دولتی متأسفانه تا كنون از طرف هیچ محكمه اذحشار شده اند و فیه ما كراهت شده اند و نه محكوم شده اند و چون بنده قائلم بنظریه اکثریت مجلس این است كه تقاضا بكنم مذاكرات هم كافی باشد.

دست غیب - این پیشنهاد باورده است پیشنهادی برای رای مخفی شده است (شرح ذیل قرائت شد) ما امضاء كنندگان ذیل از مقام مجلس تقاضا میكنیم كه در موضوع انتخاب مسیو هایم رای مخفی بامر سه سیاه وسفید گرفته شود.

كازرونی - رضادمانی - سلیمان مجسن - اقل شیخ محمد علی الموسوی - مصطفی الموسوی البهبهانی - دست غیب - شهاب هاشم آشتیانی - یعقوب الموسوی - اشكر - عبدالله یاسائی - مهدی زاهدی - آقا شیخ فرج الله - بین المللك.

رئیس - پیشنهاد دیگری در همین موضوع شده است. (شرح ذیل خوانده شد) این جانبان نسبت باهتیار نامه آقای هایم تقاضای رای مخفی میكنیم. عابرضالحسینی - ضیاء الراعظین - نظام التوالیه.

رئیس - هیجده نفر تقاضای رای مخفی کرده اند ولی هشت نفرشان مسترد داشته اند. (شرح آتی قرائت شد) یاسائی - حاج میرزا علی رضا آقامیرزا شهاب الدین - حاج عز المالك

حاج عز المالك - بنده هیچ اضاء نکرده بودم

رئیس - بین المللك است آقا سید یعقوب نظام التوالیه مقوم المللك اشكر.

رئیس - باید رای گرفت به قیام و قومود.

كازرونی - يك پیشنهاد دیگری هم شده است راجع برای باورده.

رئیس - رای باورده؟
كازرونی - بلای پیشنهاد را تقدیم کرده ام.

رئیس - شش نفر تقاضا کرده اند با ورفه رای گرفته نشود.

رای گرفته میشود با ورفه آقایانی كه وکالت آقای هایم را تصویب میكنند ورفه سفید والا ورفه کیوید خواهند داد (اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه بقرار ذیل حاصل گردید)

دست غیب - این پیشنهاد باورده است پیشنهادی برای رای مخفی شده است (شرح ذیل قرائت شد) ما امضاء كنندگان ذیل از مقام مجلس تقاضا میكنیم كه در موضوع انتخاب مسیو هایم رای مخفی بامر سه سیاه وسفید گرفته شود.

كازرونی - رضادمانی - سلیمان مجسن - اقل شیخ محمد علی الموسوی - مصطفی الموسوی البهبهانی - دست غیب - شهاب هاشم آشتیانی - یعقوب الموسوی - اشكر - عبدالله یاسائی - مهدی زاهدی - آقا شیخ فرج الله - بین المللك.

رئیس - هیجده نفر تقاضای رای مخفی کرده اند ولی هشت نفرشان مسترد داشته اند. (شرح آتی قرائت شد) یاسائی - حاج میرزا علی رضا آقامیرزا شهاب الدین - حاج عز المالك

حاج عز المالك - بنده هیچ اضاء نکرده بودم

رئیس - بین المللك است آقا سید یعقوب نظام التوالیه مقوم المللك اشكر.

رئیس - باید رای گرفت به قیام و قومود.

كازرونی - يك پیشنهاد دیگری هم شده است راجع برای باورده.

رئیس - رای باورده؟
كازرونی - بلای پیشنهاد را تقدیم کرده ام.

رئیس - شش نفر تقاضا کرده اند با ورفه رای گرفته نشود.

رای گرفته میشود با ورفه آقایانی كه وکالت آقای هایم را تصویب میكنند ورفه سفید والا ورفه کیوید خواهند داد (اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه بقرار ذیل حاصل گردید)

مقام محترم مجلس شورای ملی چنانكه خاطر نمایندگان محترم مستحضراست اعتبارات هذمه ساله ۱۳۰۳ هنوز تصویب نشده و مهی كك اجازت برداخت بروز حمل و تود و جوزا و سرطان واسد و سنبله بر يك دوازدهم اعتبارات سنه ماهیه ۱۳۰۲ بر آن صادر شده بود منقضى گردیده و این جهت در باره وضعیت پرداخت مخارج و جوار اشكال شده است چنانكه خاطر محترم نمایندگان مستحضراست بعضی از پرداختها باید در وقت موعود معینه بعمل آید و الا ضررهای مالی مهم بلك هدم توانائی بجمع آوری و كنترل عایدات متوجه دولت خواهد شد و بلاوه در اغلب موارد عایدات را بدون صرف وجوه نمی توان جمع آوری کرد و نیز اجازت هم برای

پرداخت مخارج برج میزان هذمه ساله در دست نیست. نظر بمراتب معروضه فوق قانون ذیل را پیشنهاد نموده و بتقریر استادهای تصویب آنرا میباید؛ ماده اول - وزارت مالیه مجاز است حقوق و مخارج و مستتریات و شهریه های برج میزان ۱۳۰۳ را از قرار يك دوازدهم اعتبارات معصوبه سنه ۱۳۰۳ تأدیه نماید

بصرفه - حقوق مأمورین خارجه كه مشمول قانون مصوب ۱۶ حمل ۱۳۰۱ و هنوز در مقام خود باقی می باشد از بابت يك دوازدهم فوق الذكر باید توفیق شود ماده دوم - تأدیه كلیه وجوهی كه پرداخت آنها بر طبق این قانون اجازت داده میشود باید علی الحساب و پس از تصویب بودجه های سنه حاضر اصلاحات لازمه در مقادیر آنها بعمل آید تا تأدیه وجوه مزبوره كامل مطابق بودجه های ۱۳۰۳ بوده باشد

ماده سوم - بابت مخارجی كه در بودجه های تفصیلی هذمه ساله ۱۳۰۳ ارسال به مجلس شورای ملی منظور نگردیده هیچ مبلغ وجهی نباید پرداخته گردد

رئیس - مذاكراتی كه میشود راجع به فوریت است. راجع بخود لایحه نیست نسبت به فوریتش کسی مخالف است؟

حاج آقا اسمعیل عراقی - بنده با فوریتش مخالفم
رئیس - بفرمایند

حاج آقا اسمعیل - دلیلی را كه نوشته اند اینجا برای فوریتش اینست كه چون بودجه سیچان تیل ۱۳۰۳ هنوز از مجلس نگذشته است و سایر برجهای دیگر را هم در تحت همین عنوان تصویب کرده اند.

از این جهت ما برج میزان را هم پیشنهاد میكنیم كه مطابق سنه ۱۳۰۲ مجلس تصویب بكنند

بنده عرض میكنم هیچ حقوقی را قبیل از برج نمیدهند.

بلی اگر مال برج حمل یا تورا یا جوزا یا سرطان بود حق داشتند ولی حالا تازه امروز می ویکم برج میزان است كه شما میباید تقاضای فوریتش را میكنید و بنده گمان نمیكنم هیچ دلیل منطقی برای فوریتش باشد و اگر دلیل منطقی دیگری دارد خوب است آقای وزیر مالیه آن دلیل منطقی را ذكر كنند شاید ما هم فسانع بشویم.

بنابر این اگر میخواهد كه آن مخارج مملكتی بشود باید زودتر رای بدهند و اگر نمیخواهند آن مخارج بشود آنها امری است علیحد

رئیس - خوب رای میگیریم بفوریت آقایانی كه فوریت را تصویب میكنند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. اجازت بایب تجدید شود. مذاكرات راجع بلكیات است.

آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - موافقم
رئیس - آقای عراقی (اجازه)

حاج آقا اسمعیل عراقی - كلیتاً تابعال مجلس شورای ملی در هر جری بك دوازدهم را كه آورده اند تصویب کرده است و تا حالا قریب از برج میزان پنج برج ...
بعضی از نمایندگان - شش برج عراقی - بسیار خوب شش برج كه با برج میزان هفت برج است كه تصویب میشود.

اغلب ادارات شاید دو سه ماه است حقوق نگرفته اند و بعضی هم چهار برج و پنج برج طلبكار هستند اینهاى كه تا كنون تصویب شده است و آن بیچارهها تا حالا حقوقشان مانده است خوب است دولت حقوق آنهارا بدهد و بعد برای باقی دیگر بایبند تقاضا كنند.

مجلس شورای ملی كارش اینست كه تصویب كند ولی از آن طرف آن نصاب بیچاره كه سی و دو تومان حقوق دوازده چهار ماه است حقوق نگرفته و همین طور دیگران سه ماهه دو ماهه حقوق نگرفته اند . و بالاخره آنچه كه تا كنون تصویب شده است بآنها رسیده است و اینكه آقای وزیر مالیه در جواب بنده فرموده بعضی از مخارج ضروری و فوری است و دولت مجبور است كه آنها را زودتر بدهد

البته صحیح است ولی اجزاء بیچاره بعضی از ادارات هم كه چهار پنج ماه است حقوقشان مانده در صورتیکه مجلس هم تصویب کرده است چرا تمیز دارند؟ و ماهیه در میبینیم كه برج برج میباید اینجا تصویب هم میشود ولی در خارج اجزای ادارات بدیخت را میبینیم دو ماهه سه ماهه چهار ماهه حقوق نگرفته اند بنابر این با این عنوان كه با صاحبان حقوق حقوق داده نمیشود بنده با تصویب يك دوازدهم كه اعلام مخالفم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده فلسفه مخالفت آقای عراقی را نفهمیدم. هیج قدر فرمودند كه شش برج است بعضی از ادارات حقوق داده نشده و حالا هم كه سی و يكم میزان است حقوق برج میزان را میخواهیم تصویب

بكنیم و اینکه میفرمایند به ثبات حقوق داده نشده است اشتباه است كدام ثبات كدام دفتر دار حقوقش رسیده است شما این حقوق را تصویب كنید اگر ندانند آن وقت از وزیر مالیه سوال كنید كه چرا حقوق ادارات را ندانید پس معلوم میشود در اصل قضیه مخالفتی ندارند و البته اگر شما تصویب كرديد و حقوق با ادارات ندانند اشكالی ندارد و میتوانید بطور سؤال و استیضاح عنوان كنید ولی بصره اینكه فلان جارو حقوق نداده اند ما اینجا تصویب نكنیم بقیه بنده كار خوبی نیست و دیگر اینکه بعضی مخارجی است كه خود حضرت عالی هم تصدیق دارید و نمیتوانید منكر شويد كه از آن جمله مخارج فشنون است میخواهیم بیستم آيا مخارج فشنون را میتوانیم ندهید؟ مخارج نظریه را ندهید؟ مخارجی كه حفظ امنیت جانی و مالی مملكت را می كند می شود نداد؟ و با همه این تفصیل ها كه عرض كردم گمان نمیكنم آقای عراقی در اصل موضوع مخالفتی نداشتند و فقط مخالفتشان در این بود كه بعضی اشخاص حقوق داده نشده است

رئیس - تصور كنید و حقوق با ادارات ندانند اشكالی ندارد و میتوانید بطور سؤال و استیضاح عنوان كنید ولی بصره اینكه فلان جارو حقوق نداده اند ما اینجا تصویب نكنیم بقیه بنده كار خوبی نیست و دیگر اینکه بعضی مخارجی است كه خود حضرت عالی هم تصدیق دارید و نمیتوانید منكر شويد كه از آن جمله مخارج فشنون است میخواهیم بیستم آيا مخارج فشنون را میتوانیم ندهید؟ مخارج نظریه را ندهید؟ مخارجی كه حفظ امنیت جانی و مالی مملكت را می كند می شود نداد؟ و با همه این تفصیل ها كه عرض كردم گمان نمیكنم آقای عراقی در اصل موضوع مخالفتی نداشتند و فقط مخالفتشان در این بود كه بعضی اشخاص حقوق داده نشده است

جمعی از نمایندگان - مذاكرات كافی است

مدرس - تجربه نگردیده اید كه از مذاكرات كافی است نفع نبردم؟
رئیس آقای تدین (اجازه)

تدین - موافقم
رئیس - شاهرزاده شیخ الرئیس (اجازه)

(خارج شده بودند)
رئیس - آقای مدرس (اجازه)

مدرس - اولاً خواستم عرض كنم كه بنده اجازه خواسته بودم كه در فوریتش حرف بزنم و اینكه من مخالف فوریتش بنده باشم فردا. باشند پس فردا. امروز ما در مقام مطالعه می کردیم و باهم مذاكره می كردیم. بنده میباید بمجلس از ادارات هم كه چهار پنج ماه است حقوقشان مانده در صورتیکه مجلس هم تصویب کرده است چرا تمیز دارند؟ و ماهیه در میبینیم كه برج برج میباید اینجا تصویب هم میشود ولی در خارج اجزای ادارات بدیخت را میبینیم دو ماهه سه ماهه چهار ماهه حقوق نگرفته اند بنابر این با این عنوان كه با صاحبان حقوق حقوق داده نمیشود بنده با تصویب يك دوازدهم كه اعلام مخالفم

بنده بفرمایند مذاكرات كافی است. بنده من كار خوبی نیست.

چرا زحمت بخردن تا میباید؟ تا اینكه مخارج فوری دولت را هیچكس نمی تواند بگوید كه باید بتعویق بیفتد البته يك مخارجی است اگر بتعویق بیفتد يك ضرر های بزرگی وارد میشود.

كلام بر سر این است كه مخارج فوری این مملكت منحصر شده است بقیه من سه چیز و تمام این تصویب نامه های كه صادر میشود از حدود آن سه چیز خارج نمی شود.

يكی حقوق اداره مالیه است كه تخلف نمی شود يكي نظام است . يكي يست و تلگراف ماهر جارتی و یسیدیم یا سه ماه یا چهار ماه یا زیادتر شهرویه فقراء حقوق ادارات عقباته است خودتان وزارت خانه دارید پس اینها كه میكشایتم می كند از وزارت معارف و وزارت هدیه كه حقوق و شهریه مانده است و همچنین سایر ادارات و كذا اینها دروغ میگویند كه شكایت میكنند كه ما جرئت نداریم برویم توی كوچه یا اینكه واست میگویند؟

من منكر نیستم كه مخارج فوری را نباید كرد و تا كنون هم آمده است و تصویب هم شده و البته باید هم تصویب شود لیكن تمام عایدات این مملكت خرج بعضی نقطه های مخصوص میشود بدون اینکه فکری برای باقی بشود.

اگر محلی برای مابقی ندارید بایبند پیش نهاد كنند بمجلس كه محل برای باقی نیست فکری از برای باقی كنید كه آن کسانی هم كه چهار ماه دو ماه و سه ماه حقوقشان عقب افتاده به آنها هم برسد.

اگر مجلس است چرا از آن محل به آن ما داده نمی شود و تنها منحصر می شود به سه جای يك جا و این عرضی كه میكنم نه از نقطه نظر این است كه یکی از مخالفین دولت هستم.

عرض میكنم اگر دولت محل ندارد برای باقی پیش نهاد كنند بمجلس كه برای باقی محل نیست و باید بمجلس محلی را در نظر بگیرد كه حقوق آنها هم برسد.

هیچ ظنی بدتر از این نیست كه يك قسمتی عقب بمانند و در عرض يك قسمتی پیش بیفتد جهت ندارد!

وزارت مالیه از قرائتی كه صورت داده است هفت ضرور بودجه برای خودش نوشته است هر چه هم هست میباید دست خودش البته اول حقوق خودش را بر میدارد. نظام مملكت هم كه امنیت است البته واجب است سرباز را كه نمی شود گفت حالا نان نخورد باشد آخر این اساس را يك قدری درش فكر بكنند و اینكه هر مجلسی میباید برای آقایان بفرمایند مذاكرات كافی است. بنده من كار خوبی نیست.

در این قسمت من با رفیق خودم آقای عراقی هم شاید حرف داشته باشم آخر میزان نان روز اول میزان را نمیشود خورد نان روز اول میزان را باید همان روز اول میزان خورد. لیكن با این وضعیتى كه این دولت پیش گرفته است كه سابقاً منظور نبوده و شاید این عرضی را كه می كتم از نقطه

نظر مخالفت خیال كنند ولیكن اینطور نیست هی چهار ماه پنج ماه و شش ماه عقب افتاده است و الان هم كه اینطور يك دوازدهم را تصویب میكنند فردا وزارت مالیه تمام حقوق خودش را برده است وزارت جنگ و وزارت يست و تلگراف تمام حقوقش را گرفته است ولی از آن طرف هیچكس دیگر چیزی پیش نرسیده است و از اینجهت است كه بنده مخالفم.

وزیر مالیه - اولاً اینکه میفرمایند سابق بر این اینطور نبوده این بواسطه این است كه آقای مدرس بمجلس شایسته است كه داخل در ادارات باشند و درست اطلاع ندارند.

مدرس - در مجلس بوده ام دانم. وزیر مالیه - سابقاً حقوق ادارات نه يك ماه نه دو ماه بلکه شش ماه هفت ماه و هشت ماه عقب می افتاد یعنی يك اداره دیگری شش ماه.

جای دوری نیست از بابت سنه ایت ثیل اداراتی هستند كه شش ماه طلبكارند.

خود بنده يكي از آنهاى هستم كه از بابت ایت ثیل چون مستخدم دولت بودم شش ماه طلبكار هستم.

این چیز تازه نیست ادارات دیگری هستند كه از همان سنها ایت ثیل پنجاه و شش ماه طلب دارند از این بالاتر در يك اداره يك كسى شش ماه طلب داشت و يك كسى هیچ طلب نداشت.

اما اینكه می فرمایند چرا امسال اینطور شده این موعود ما مال سالهای قبل است امسال چهار ماه پنج ماه و شش ماه كسى طلب ندارد موعود امسال دو ماه است.

بلى اشخاصی هستند كه امسال حقوق آنها داده شده است و شاید از پارسال هم طلب دارند.

ولی علت دارد نه اینکه وزارت مالیه عامداً و برای تمیض ایشان را کرده باشد امسال بطور كلی موعود كه از برای ادارات هست بعضی جاها دو ماه است و بعضی جاها يك ماهه موعود دارند؛ اینكه يك كسى تمام گرفته باشد و يك كسى چهار ماه و دو ماه طلب داشته باشد و اگر میفرمایند بعضی نسبت بعضی دیگر فوری نیست این را بنده نمی توانم تصدیق كنم زیرا همانطورى كه بعضی از آقایان فرمودند يك خرجی است مثل خرج نظام یا يست و تلگراف یا مخارجی را كه باید از او انتفاع میبریم باید فوری پرداخت (بیرا اگر ندیم آن كار انجام نمی گیرد.

البته این قبیل مخارج فوری نیست و نمیتوان گفت در مملكت تمام مخارج يكسان است.

البته اساس صحیح است كه تمام

خرج مملکت را اعم از فوری و غیر فوری باید در آخر هر برج پرداخت و مسلماً باید بالآخر هم هیئتطور بشود و انشاالله اینطور هم خواهد شد.

اما اینکه می فرمایند اگر عایدات کافی نیست پیش نهاد کنید و از مجلس محل نیتواند عملی ایجاد کند.

البته می توانید ایجاد کنید ولی برای یک سال دوسال دیگر نتیجه میدهد.

در قدرت مجلس شورای ملی نیست که امروز از برای مخارج اسسال یک معنی درست کند محل اسسال باید در هر صورت در بودجه تعدیل شود هم دولت و هم مجلس شورای ملی به این است که کسر نداشته باشد و محل جدید نتوانیم خواست.

برای اینکه همان اندازه که عایدات پیدا می کنیم همان اندازه هم مخارج می کنیم عایدات مملکت یک چیزی نیست که کاملاً به اختیار دولت باشد که هر موقع بخواهد وصول کند بعضی عایدات هست که ممکن است تاخیر شود.

ولی مخارج یک چیزی است که باید در سر موقع خودش بشود همیشه بطور کلی در چند ماه اول سال عایدات کمتر است تا آخر سال و یک اتفاقاتی پیش می آید که گاهی عایدات عقب می افتد و کسر محل پیدا می کند و معمولاً دولت ها از برای اینکه این کار را اصلاح کنند در جاهائی که خیلی دست و پایشان باز است و هیچ اشکالی برایشان نیست بعضی اینکه ماه بسر رسیده و دیدند برای مخارج آن ماه عایدی حاضر ندارند فوراً یک قرض موقتی مختصری می کنند و آن وقت از عایدات ماه بعد یاد ماه دیگر تأدی می کنند ولی دولت بواسطه بعضی ملاحظاتی اسسال این کار را نمی خواهد بکند و همین جهت است که قهر عقب افتاده است و پول هم موجود ندارد که تمام ادارات را در سر موقع حقوقشان را بدهد و با همه اینها همچوقت نمی شود وزیر مالیه یا دولت مجاز باشد که مخارج لازم را بنماید و همین نظر بوده است که ما این اصل را قبول کرده ایم و باید هم قبول کنیم و مجلس شورای ملی هم باید تأیید کند نظریه دولت را و اگر نتوانیم خلاصه تصحیح کرده ایم که خرجی را بدون تصویب مجلس شورای ملی برداریم و چون کلیه بودجه اسسال تصویب نشده برای اینکه تخطی از قانون نکنیم چاره نداریم جز اینکه بیاییم و موقتاً از مجلس شورای ملی اجازه بگیریم و دیگر بیش از این هم توضیحی لازم نمی دانم.

رئیس - آقای آقایان را شهاب (اجازه)

آقای شهاب عرضی ندارم.

رئیس - آقای مشاور اعظم (اجازه) مشاور اعظم - بنده مخالفم.

رئیس - بفرمائید.

مشاور اعظم - مسئله مشاء رساندن مخارج و رساندن مخارج نیست البته هیچکس تصدیق نمی کند که مخارج ضروری کسب برای مملکت پیش بینی بشود و جزء بودجه تنظیم می شود آن را نباید در موقع خودش پرداخت. این مسئله است که همه تصدیق دارند. بودجه مملکتی باید پرداخت شود.

استخدمین دولت باید بحقوق خودشان برسند.

هر کسی در دستگاه دولتی کار میکند باید وسائل معاش او فراهم باشد و کسی هم سگرا این قسمت نیست ولی مسئله که خیلی قابل دقت است این است که ما نباید کمال ت تقریباً در عمل داریم یک حقی را از خودمان سلب می کنیم و آن این است که ما گفته اند اصلاح بودجه مملکت ما باشد اما شما باید در آخر نیمه هر سال بودجه سال آتی مملکتی را بیارید تحت نظر تان و در آن شور و شورت کنید ببینید کدام قسمت واجب است کدام قسمت زائد است.

آنها تعدیل کنید و آن وقت بدهید بدست دولت و بگوئید برو این را اجراء کن و کار مملکت را هم اداره کن ما اسسال باین قضیه توجه نکردیم.

و اینکه گفتند پنجوی که بودجه ۱۳۰۲ تصویب شده اسسال هم یک دوازدهم ماه سال را تصویب کنید برای این بود که موقع باشد که ما بقتت های دیگران امان نظر کنیم و آنوقت بعد از تصویب این یک ماه ماه دوم و سوم و چهارم و پنجم و ششم را هم آورند و تصویب کردند و همین طور یک دوازدهم ماه هم آورده اند که تصویب کنید.

این راه هم چند روز قبل آقای وزیر مالیه فرمودند بودجه تفصیلی مقدور نشد که مرتب کنیم و یک بودجه محدودی را آوردند اینجا و اظهار نمودند که خواهش می کنم کمیسیون بودجه مطالعه کنند و مجلس شورای ملی هم رأی بدهد و انشاءالله برای سال آتی بودجه تفصیلی مرتب خواهد آمد حقیقتاً بنده از دست دولت شکایت ندارم از دست خودمان شکایت دارم.

کمیسیون بودجه نسبت بان بودجه که در ابتداء داده بودند هیچوقت با حرقی نزد فقط گاهی در جرائد مینوشتمند که جمع و خرج فلان قدر شده و ما هم مطالعه می کردیم چیزی نمی فهمیدیم و آقایان هم که ما را متذکر نمی کردند که وضعیت بودجه چه بوده است.

جریاب نفر از اعضای کمیسیون بودجه یک روز بلند شد اینجا توضیح بدهد و

بالآخره بسایر آقایان نمایندگان بفهماند که علت این کار چه بوده و این که همین طور روی قضیه سرپوش می گذارند. سرپوش می گذارند. سرپوش می گذارند می گذارند. سرپوش می گذارند می گذارند. سرپوش می گذارند می گذارند.

ببینیم بالآخره عاقبت این کار چه می شود اگر تمام قضایای مملکت را این قدر سرپوش دروش بگذارند و کسی هم نباید حرف بزند و نظریه خودش را اظهار کند بنده گمان می کنم این طور کار پیش رفت نخواهد کرد. بودجه مملکت را باید آقایان نمایندگان امان نظر درش بکنند.

شاید بنده بخواهم عرض بکنم این بودجه جمع و خرجی که شما برای ادارات خودتان تصویب کردید من در سهم خودم این را قبول ندارم یا این که می خواهم بگویم فلان اداره فلان وزارت خانه شما زائد است.

یا این که چهار اداره کسر دارید آیا محترم این اظهار را بکنم یا خیر؟ و می خواهم عرض کنم که قانون اجازه داده ماده چهارده قانون اساسی هم توضیح داده که این حق را آقایان نمایندگان دارند.

چرا ما باید باین وسائل خودمان را از این حق محروم کنیم و بنده مخالف نیستم و حالا هم یک ورقه سفید بلامه دولت خواهم داد اما این ورقه سفید را از لغاظ شفقت میدهیم نه برای علت دیگر.

زیرا اگر این ورقه را سفید بدهم یک عده مردم بیچاره و مستخدمین دولت دچار گرفتار گری می گردند و چیزی خواهند بود از این جهت مجبورم ورقه سفید بدهم.

اما اگر قدری با اساس این کار توجه فرموده و در این امر دقیق شوید ملاحظه خواهید فرمود که طرز خوبی نیست کمیسیون بودجه هم تالی دولت و کمیسیون امریکائی شده است و همانطور که آنها هیچ اصلاحی نمی کنند کمیسیون بودجه هم هیچ معانی نظری نمی کند.

بنده نظر خودم را عرض کردم دیگر نباید ام عاقبت این کار چه خواهد شد.

بعضی از نمایندگان - بکمیسیون توهین کردند.

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - آقای مشاور اعظم در ضمن فرمایشاتشان ۳ مرتبه تکرار کردند که «سرپوش می گذارند» و وقتی ۳ سرپوش روی هم بگذارند بالآخره نتیجه این شد که بکمیسیون بودجه حمله کردند و یک تعرضاتی بی مورد نمودند.

کمیسیون بودجه از اول تشکیل تا کنون هیچ قصوری نسبت بوظایف خودش نکرده است قسمت مهمه وظایف کمیسیون بودجه مراجعه بودجه های مصلحت مملکت بوده که تعدیلی بین جمع و خرج کرده بعد از این

آنها هم مجلس کند و مجلس آن را تصویب کند کمیسیون بودجه در ضمن عمل باید مشکلاتی مصادف شده که مصلحت ندید راپرت آن را تقدیم مجلس کند و عقیده داشت (چنانچه حالاهم عقیده دارد) که اول مشکلات را (که از نقطه نظر مالیه است) حل کند بعد راپرت آن را تقدیم مجلس کند.

ولی این هیچ مانع نبود از اینکه آقای مشاور اعظم یا سایر آقایان بکمیسیون تشریف آورده اند و بدون اینکه دخالت در راپرت کنند از اوضاع اطلاع حاصل کرده و مذاکرات کمیسیون را استماع نمایند.

مثلاً اینک عده از آقایان تشریف بردند بلاوجهی مانعی نداشت از اینکه از بنده یا سایر آقایان اعضاء کمیسیون مراتب را تحقیق کنند.

کمیسیون عقیده دارد که باید راپورت صحیحی راجع بودجه ها تنظیم و مجلس تقدیم کند در آن وقت البته چون مسئله بودجه در کار است حق مشروع مجلس است که از نقطه نظر نقصان و کسر هر قدر بخواهد حرف بزند و این هم از آن موضوعاتی است که تورا نباید گفت مذاکرات کافی است و آقایان هر قدر دلشان می خواهد باید حرف بزنند.

ولی کمیسیون یک مشکلاتی داشته که هنوز حل نکرده و امیدوار است بزودی حل کند.

کمیسیون اهتمام جدی خودش را در این امر داشته و حتی روز سه شنبه دعوتی از هیئت دولت شد تمام آقایان وزراء تشریف آوردند و راجع به این بودجه جدیدی که تقدیم مجلس شده است بعضی مذاکرات شد و بعضی از مشکلاتی که در درجه دوم بودند حل شد ولی یک قسمت از مشکلاتی که در درجه اول است هنوز حل نشده و موکول شد باینکه آقای وزیر مالیه تحقیقاتی در این باب کرده و نتیجه تحقیقات و اطلاعات خودشان را در جلسات آتی کمیسیون اظهار کنند تا بلکه کمیسیون موفق شود مشکلات را مرتفع و راپرت آنرا بمجلس تقدیم کند.

حالا بنده نمی خواهم در این قسمت وارد شوم که این مشکلات چیست؟ ولی بطور اجمال عرض می کنم در ابتداء که بودجه تفصیلی کل تقدیم مجلس شد و بعد بکمیسیون بودجه ارجاع شد.

درستون عایدات قریب یک میلیون تومان عایدات پیش بینی شده بود در صورتی که هیچ سابقه در مملکت نداشت نه در قبل از استبداد.

مدرس - قبل از مشروطه.

تدین - بلی اشتباه لفظی شد قبل از استبداد که معلوم نیست چه بوده در

زمان استبداد که قبل از مشروطه باشد و نه در مشروطه ابتدا سابقه نداشت.

و این عایداتی که پیش بینی شده بود یک لایحه مالیاتی بود که وزارت مالیه بانظر رئیس کل مالیه تهیه کرده و خیال کرده بود بمجلس تقدیم کند و تصویب آن را بخواهند و عایداتی که خیال کرده بودند از این راهها عاید خواهد شد بالغ بر یک میلیون بود و در مقابل آن عایدات یک مخارجی هم درست کرده بودند البته کمیسیون بودجه نمی توانست این قبیل عایدات را قبول کند زیرا اولاً سابقه نداشت و بلاوجه لازم بود بدو تصویب مجلس برسد بعد کمیسیون رئیس کل مالیه عقیده داشت که کمیسیون با اعتباراتی که شاید بعد مجلس قبول کند از حالا این عایدات را قبول کند.

ولی کمیسیون این اختیار را نداشت. از این جهت مجبور شد که درازاه این یک میلیون از مخارج کسر کند.

اینجا بود که اول مباحثه شروع شد. بعد از جلسات متعدده و کمیسیونهای اصلی و فرعی و خصوصی و عمومی دوستانه و غیره بالآخره کمیسیون از هیئت محترم دولت دعوتی کرد و مشغول مذاکره شد تا شاید راه حل و طریق علاجی برای اینکار پیدا کند.

در این بین ما یک صدمه از تومانی محل پیدا شد. کسر مسلم شده هشت هزار تومان. با موافقت هیئت محترم دولت خواستیم این کسر را از مجلسانی حیران کنیم.

هیئت محترم وزراء هم قرار گذاشتند در این باب مصالحت کرده نظریه خودشان را بکمیسیون اطلاع دهند.

پس از مطالعات زیاد اینطور تصمیم گرفتند و یک لایحه جدیدی راجع بودجه کل مملکتی تقدیم کرده و آن لایحه تقدیم را مسترد نمودند آنهم طبع شده و بعرض آقایان رسیده است و همه مستحضرند.

پس طلبه این لایحه جدید در کمیسیون بودجه مطرح است در قسمت عایدات چندان اشکالی نبود و همان عایدات سابق بود به استثنای مالیات های جدید ولی درستون مخارج یک قسمت هائی دیده شد که محل اشکال است و بنا بر این در جلسه گذشته هیئت وزراء تشریف آوردند شاید راه حلی برای آن پیدا کنند.

آقا سید یعقوب - آن قسمت ها چیست بگوئید.

تدین - بعضی از آن قسمت ها را را البته می توانم بعرض آقایان برسانم ولی اینکه حال عرض نمی کنم امتناع نیست برای اینکه تهر آ دوروز دیگر آقایان مطلع خواهند شد چیزی مخفی نخواهد ماند.

مثلاً یک قسمت از چیزهائی که محل

اشکال است مالیاتی است که بعنوان مخارج انتفاعی ششصد هفتاد و پنج هزار تومان در خرج پیش بینی شده و با صورت محل خرج آن را خواسته ایم ولی هنوز موقوف نشده ایم باینکه یک جواب قانع کننده با بدهند یک صورتی از طرفت مالیه داده اند که این مخارج انتفاعی در فلان محلها مصرف شده من جمله برای خالصجات همدان مبلغی منظور کرده اند در صورتی که همدان خالصه ندارد و اشتباه شده است.

یکی از مخارج انتفاعی که منظور شده صد هزار تومان برای ضرابخانه است در صورتی که عایداتش سی هزار تومان منظور شده اینها یک چیزهائی است که محل اختلاف واقع شده و البته یک صورت صحیحی باید به کمیسیون بیاید تا کمیسیون قانع شود و رأی بدهد آنوقت راپرت آن را تقدیم مجلس کند.

موضوع دیگر مسئله قروض دولت است قروض دولت در سال گذشته و سنوات قبل که مجلس چهارم هم تصویب کرد است مانع بر ششصد و سی هزار تومان و کسری است.

و این قسمت تعمیری ایروانی است که باید بطور قسط از طرف دولت داده شود که ماهی یازده هزار لیره و چندین شلیک میشود.

ولی اسسال دیون دولتی یک میلیون و ششصد و سی هزار و کسری منظور شده و این مسئله محل بحث است که آیا این وجوهی که اسمش قرض دولتی است و جزء دیون دولتی اسمش در بودجه منظور شده است آیا واقعاً دیون دولتی است یا اینکه ششصد و سیصد و سی هزار لیره است.

اگر حقیقتاً دیون دولتی است که ما نمیتوانیم قبول کنیم زیرا مطابق نص قانون اساسی هیچ استقراض چه از داخله و چه از خارجه بعمل نمی آید مگر بتصویب مجلس شورای ملی و مجلس هم هیچورائی ندادند است.

اگر مقصود چیزی دیگری است که باید اسمش تغییر کند بملازمه ماضورتش را خواسته ایم تقریباً هفتصد هزار لیره گرفته شده است از بابت عایدی یک فقره ششصد و سی و هشت هزار لیره.

یک فقره هم مبلغ دیگری است که مجموعاً هفتصد هزار لیره میشود و تصور است که این را خواسته ایم که مصرف این پول ها چیست و چه عنوان گرفته شده است.

آقای وزیر مالیه در جلسه گذشته قول دادند که تحقیقات لازم در این قسمت بخصوص که راجع بقروض دولتی است بفرمایند و بعد نتیجه تحقیقاتشان را بکمیسیون اظهار داشته و ما را متقاعد کنند در بقیه مسائل بودجه دیگر چندان اشکالی ندارد و تصور

می کنم تا دو هفته دیگر راپورت کمیسیون بعرض مجلس شورای ملی خواهد رسید در آن موقع هر قدر آقایان توضیح بخواهند چون موقع آنست اظهار بفرمایند و البته از طرف اعضاء محترم کمیسیون بودجه جواب داده خواهد شد دیگر در این موقع لازم نمی دانم چیزی عرض کنم.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

بعضی از نمایندگان - کافی نیست.

رئیس - رأی میگیریم آقایان که مذاکرات را کافی میدانند قیام نمایند.

(عده قیام نمودند)

رئیس - معلوم می شود کافی نیست.

آقای سهام السلطان (اجازه)

سهام السلطان - موافقم.

رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

آقا شیخ محمد علی طهرانی - علت مخالفت بنده بدوجهت است.

یکی اینکه انتظار نداشتم و گمان نمی کردم پس از اینکه ما با یک مخارج گزافی شخصی مثل دکتر میل پورا برای تعدیل و تمین جمع خرج مملکتی وارد این مملکت می کنیم یکسال و نیم طول بکشد که بودجه موافق قانون در مجلس شورای ملی نیامده باشد و بنده خاصه با وزارت آقای دکاء الملک که یک نفر عالم متبحر ایرانی هستند تعجب می کنم که چرا اینقدر طول کشیده است مردم و مجلس متوجه این امرند و میگویند اول وظیفه مجلس عبارت از تعیین جمع و خرج دولتی است و تاخیر این مسئله مورد امانت از طرف بعضی از روزنامه جات شده است و میگویند چرا مجلس تا کنون بوظیفه خودش عمل نکرده است.

بنده می خواهم عرض کنم که تقصیر از طرف مجلس و کمیسیون بودجه نیست بلکه از طرف عاملین این کار بوده است که تاکنون بودجه را مجلس تصویب نکرده اند.

ثانیاً بعضی از مخارج ضروری است اینها را باید وزارت مالیه از مخارج غیر ضروری و غیر لازمه تفکیک کند و آنوقت بیآورد بمجلس و یک دوازدهم باید نسبت بمخارج ضروری باشد.

اما ما ملاحظه کرده ایم که این طور نیست و ما ماه به ماه همه مخارج را تصویب کرده ایم.

آقای وزیر مالیه فرمودند که ایندوره مثل ادوار سابقه نیست و فرمودند من که یکی از مأمورین دولت بوده ام شش ماه حقوق موقوفه طلب دارم.

بنده عرض می کنم امروز طلب بعضی از ادارات دوازده ماه است.

زیرا ششماه از سابق طلبکار بوده اند و شش ماه هم حالا طلبکار شده اند و این

دوازده ماه میشود اجزاء عدلیه عراق شش ماه از سال گذشته را طلبکارند و ششماه هم اسسال طلبکار شده اند و هیئتوزیر اجزاء کوچک دربار (من طرفدار دربار نیستم) اشخاصی که شش هفت تومان حقوق دارند و باین حقوق کم دارای عالیه زیاد هستند و باید معاش کنند چند ماه است بانها حقوق نرسیده و همچنین ادارات خارج از طهران در طهران وقتی که حقوقشان پس بیفتد یک سر و صدائی میشود و هر طور است حقوقشان را بگیرند ولی در خارج اینطور نیست و حقوقشان عقب است.

پس باین ترتیب مقتضی نیست که ما اینجا برخیزیم و یک دوازدهم بودجه را تصویب کنیم آنوقت عدل حقوق بگیرند و عدل بگیرند.

بنده منکر مخارج ضروری نیستم البته مخارج نظام و امنیه و بست و تلگراف ضروری است لیکن مخارج مالیه ضروری عدلیه و معارف نمی بینم بلکه معارف عدلیه مقدم بر مالیه هستند زیرا بودجه آنها کم است چنانچه تمام بودجه عدلیه ششصد الی هفتصد هزار تومان است و کلیه بودجه معارف از هفتصد الی هشتصد هزار تومان بیشتر نیست ولی بودجه مالیه سه کرور و نیم.

بعضی از نمایندگان - هفت کرور آقا شیخ محمد علی - بقول آقایان هفت کرور که بقول بعضی صد سی و پنج بلکه صد چهل از تمام عواید مملکتی را میبرد.

در این صورت چه علت دارد که حقوقشان را اول بگیرند.

آنکسی که سی و دو تومان حقوق دارد باید مقدم بر مقامات عالیه و آنها که حقوق زیاد دارند باشند و اول آنها باید حقوق بگیرند.

از این جهت بنده مخالفم **وزیر مالیه -** مذاکرات را همه قسم میشود کرد ولی بعضی چیزهاست که بگفتن روی حندی و با عرض کردن بنده در پشت تریبون دست نمیشود.

در عمل کار یک مشکلاتی پیدا میکند که باید آن مشکلات را مرتفع کرد.

آقای رئیس کمیسیون بودجه توضیحات کافی دادند.

وقتی که مشکلی پیش می آید اگر ممکن بود دولت بکمیسیون بگوید هر چه من میگویم قبول کنید یا اینکه کمیسیون به دولت بگوید هر چه من میگویم شما قبول کنید.

اگر این اصل صحیح بود مشکلات خیلی زودتر ممکن بود قطع و رفع شود ولی این اصل را ما قبول نداریم که هر چه یکطرف میگوید اعم از صحیح و غیر صحیح

طرف دیگر ملازم باشد بشنود. امروزه ترتیب کارهای ما بطور شوروی است و بافتن آراء یعنی موافقت آراء و تبادل نظر باهم باید امورات بگذرد و مسائل حل شود.

وقتی تشد البته جاهانی که ضروری است تشخیص داده و آنها را بر غیر ضروری مقدم میدارد پس چرا این زحمت را مجلس بکشد میفرماید نظام ضروری است و مایه ضروری نیست.

یکنفر از نمایندگان - خیر رئیس - پیشنهاد آقای مدرس قرائت می شود.

نشده است. لذا بنده متقدم بآن قید کردم که با رعایت قانون استخدام سایر ادارات هر چه عقب افتاده است بدهند تا همه مساوی و یکسان شوند.

مسئله بودجه یکی از مشکل ترین مسائل مملکتی است. نه در اینجا بلکه در همه جا حتی در آن ممالکی که از همه چیز بر ما مقدمند و واداری بودجه صحیح و منظم هستند چه رسد بملکت ما که تاکنون بودجه مرتب و منظمی تنظیم نشده است و آن سوابق منظم هم که نیست بطریق اولی خیلی مشکلتر است و از دکتر میلیسیوم که آقا فرمودند او را برای اصلاح امر بودجه آورده ایم نباید منتظر و متوقع بود که باین زودی تمام کارها را اصلاح کند.

اگر امور مالی مرتب نباشد مخارج نظام را که میدهد؟ وقتی که امر مالی مختل شد مخارج نظام هم نمیرسد. مثلا وزارت پست و تلگراف که اعضاء جزء و حقوق کم و کار زیاد دارند اگر وضع حقوقشان مختل شود در واقع اداره پست و تلگراف مختل خواهد شد.

وزیر مالیه - مخارج ضروری را که تصدیق فرمودند که باید تصویب شود باین طریقی که ایشان پیشنهاد میکنند نمیتوان تشخیص کرد البته این مسئله خیلی ظاهر است و همه آقایان میدانند که نظام و آنچه راجع بامنیست است آنها مقدم و ضروری است.

وزیر مالیه - مخارج ضروری را که تصدیق فرمودند که باید تصویب شود باین طریقی که ایشان پیشنهاد میکنند نمیتوان تشخیص کرد البته این مسئله خیلی ظاهر است و همه آقایان میدانند که نظام و آنچه راجع بامنیست است آنها مقدم و ضروری است.

بنده نمیخواهم از کسی دفاع کنم ولی مایه شوق و شمع زیاد دارم. ابتلاات وزارت مایه زیاد است تمام مردم به وزارت مایه مبتلا هستند و همینطور هم وزارت مایه با همه مردم طرف است کار زیاد. سابقه مشکلات بجای خود توقعات مردم بجای خود اصل اشکال کار مایه هم بجای خود همه اینها را باید در نظر گرفت آنوقت باید فهمید که اگر در امری دو روزی تأخیر شود آیا از نظر تقصیر است یا قصور؟

ملازمه کار خزانة مختل شد لازم نیست که بنده عرض میکنم چه می شود آقایان بخوبی خودشان متفکر هستند و با این تفصیلات بنده گمان نمی کنم بقدر کفایت مذاکرات شده است باین ترتیب خوب است آقایان احساسات و عقاید خودشان را در نظر بگیرند و بالاخره اگر میخواهند که حقوق برج میزان با ادارات داده شود که تصویب کنند والا رد کنند.

رئیس - پیشنهاد تنفس داده شده است. جمعی از نمایندگان - صحیح است.

رئیس - آقای مدرس (اجازه) مدرس - این پیشنهاد بنده مشتمل بر دوسه مطلب است. یکی اینکه مخارج فوری بالاخره منظور شود زیرا می بینم حقیقتاً مخارج امنیت بر همه چیز مقدم است از این جهت جزء اول مخارجی است که بوط بامنیست است و بده فوری دانسته ام از قبیل مخارج نظام و نظمی و امنیه و عقیده بنده این است که اگر تمام ادارات هم مختل باشد مخارج امنیت مملکت را هر طور هست باید داد و همچنین پست و تلگراف که از قدیم الایام تجربه کرده ایم که مخارجش خیلی جزئی است و از ابو الجعمی شان هر چه هست کسر نمیشود.

حالا بنده نیگوم هیچک نیست. ممکن است واقعا تصور باشد ولی مشکلات ممکن است طوری باشد که خیلی زود حل شود. اما اینکه میفرمایند مثل اینست که مخصوصاً دولت یا وزارت مایه تمدد وارد از اینکه یک جاهانی که ضروری نیست ضروری بدانند آیا آنهاست که حقوق کم بگیرند حقوقشان را تأخیر انداخته و آنها تمدی کنند و کسانی که حقوق زیاد دارند بر آنها مقدم بدارد.

در صورتی که اینطور نیست اگر بیک اداره ای حقوق دیر داده شده برای این بوده است که حساب ندهند و باید حسابشان مغرور شود یا ترتیب کار فلان مستخدم را مطابق قانون بکنند ولی بطور کلی اینکه امسال یک یا دو ماه تأخیر حقوق بعضی جاها بتأخیر افتاده برای ضیق مایه بوده و نظریه خصوصی در بین نبوده است.

بلایه اگر حقوق آنها عقب بیفتد باز مدخلیت در امنیت دارد. از این جهت این دوسه مقدره را پیشنهاد فوریت و تصویب کرده ایم. اما سایر مخارج گرچه هم مخارج لازم است و همه را باید داد (بلکه بقیه بنده حقوقات را هم اول ماه باید داد تا آخر ماه) زیرا در نسیه شرفین و سایر چیزها مخارج توانایی دو قرائت تفاوت پیدا میکند ولی برای سایر ادارات بنده حالا چندان ضروری نمی دانم.

وزیر مالیه - مخارج ضروری را که تصدیق فرمودند که باید تصویب شود باین طریقی که ایشان پیشنهاد میکنند نمیتوان تشخیص کرد البته این مسئله خیلی ظاهر است و همه آقایان میدانند که نظام و آنچه راجع بامنیست است آنها مقدم و ضروری است.

بنده در این مورد هیچ تردیدی نیست ولی بااضافه این جمله بنده مخالفم برای اینکه مجلس شورای ملی نمیتواند بگوید مخارج را بیآورد و اینجا و در اینجا تفکیک کنیم وقتی که شما رأی دادید اساساً اینکار خواهد شد وقتی که مجلس پرداخت یکماده تصویب کرد آنوقت دولت و وزارت مایه اولاً در حد امکان سعی میکند که همه را بدهد ولی

مطلب سوم که در پیشنهاد عرض کردم مسئله قانون استخدام است اگر چه قدری از توضیح در بودجه خارج میشود ولی عرض میکنم که ما بدیم خیلی از ادارات و وزارت خانه های ما از اجرای قانون استخدام در رفته و شانه خالی کردند و جهت اینکه بودجه تصویبی تاکنون نگذشته است برای این بوده که رعایت مواد قانون استخدام

مطلب سوم که در پیشنهاد عرض کردم مسئله قانون استخدام است اگر چه قدری از توضیح در بودجه خارج میشود ولی عرض میکنم که ما بدیم خیلی از ادارات و وزارت خانه های ما از اجرای قانون استخدام در رفته و شانه خالی کردند و جهت اینکه بودجه تصویبی تاکنون نگذشته است برای این بوده که رعایت مواد قانون استخدام

مطلب سوم که در پیشنهاد عرض کردم مسئله قانون استخدام است اگر چه قدری از توضیح در بودجه خارج میشود ولی عرض میکنم که ما بدیم خیلی از ادارات و وزارت خانه های ما از اجرای قانون استخدام در رفته و شانه خالی کردند و جهت اینکه بودجه تصویبی تاکنون نگذشته است برای این بوده که رعایت مواد قانون استخدام

ملاحظه بود که خیلی هم بعسرت گذشت و خیلی هم حقیقتاً دولت در سال گذشته برای این قانون در عسرت بود و بواسطه قیدی که با اجرای آن بود اجرا شد اگر مقید نبودیم بر اینکه قانون استخدام را اجراء کنیم و می توانستیم بگوئیم مانند اشکالی نداشت و تمام شکایاتی را که ملاحظه می فرمائید از اجرای قانون است نه از عدم اجرای قانون آن.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

ملاحظه بود که خیلی هم بعسرت گذشت و خیلی هم حقیقتاً دولت در سال گذشته برای این قانون در عسرت بود و بواسطه قیدی که با اجرای آن بود اجرا شد اگر مقید نبودیم بر اینکه قانون استخدام را اجراء کنیم و می توانستیم بگوئیم مانند اشکالی نداشت و تمام شکایاتی را که ملاحظه می فرمائید از اجرای قانون است نه از عدم اجرای قانون آن.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

این يك اشتباهی است که شده است ولی بعضی ها قانون استخدام را طوری تفسیر میکنند بِنفع خودشان و بعضی دیگر این را برای مجلس شورای ملی عرض نمی کنند که آقایان نمایندگان بر نفع خودشان تفسیر میکنند غیر مستخدمین بر نفع خودشان تفسیر میکنند.

حالاً نمیشود برای اجرای قانون يك ماده دیگری اضافه شود و ممکن است از طریق دیگر نظیر ایشان وجهی تأمین شود باین معنی در هر موردی که بینه از اجرای قانون يك وزیري تخلف نموده از آن وزیر مسئول میتوانم مؤاخذه کنند سؤال کنند و استیضاح کنند.

پس از زده دیگر میتوان این نظریه را تأمین کرد این قسمت در اینجا قید شود بقیده بنده صحیح نیست.

رئیس - رأی گرفته میشود بپیشنهاد آقای مدرس

مدرس - با ضمیمه فراتر شود.

رئیس - آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(معدودی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد:

رأی گرفته میشود بماده اول با تبصره آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - ماده دوم (بمضمون سابق فراتر شد)

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - موافقم

رئیس - آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام السلطان - بنده موافقم

رئیس - آقای کاشانی

(اجازه)

آقای کاشانی - بنده موافقم بشرط اینکه مابعدات وجهی که مجلس معین کرده بمصرف خودش برسد از قبیل نواقل که بمابعدات نواقل صرف بلایه شود.

و برای حفظ الصحه مالبه باید يك عشر مایدات نواقل را بدهد و بنده این وجوه باید بمصرف خودش برسد

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده که مخالفی اساساً از ایشان ندیدم مگر اینکه گفتند باید وجوه را در محل خودش خرج کنند این يك سؤالی است هر وقت ببینند مایدات بمصرف خودش نمیرسد سؤال کنند و اساساً برای تذکر خاطر آقایان عرض میکنم که این لایحه جدیدی نیست این مرتبه ششم و هفتم است که رأی داده اند همین همان است واضای هم نشده است

رئیس - آقای ضیاء الواعظین

(اجازه)

ضیاء الواعظین - موافقم

رئیس - رأی میکنیم آقایان موافقین ماده دوم قیام نمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - ماده سوم (مجدداً فراتر شد)

رئیس - مخالفی ندارد؟

بعضی از نمایندگان - غیر رئیس - رأی میکنیم

آقایانیکه که ماده سوم را میگویند قیام نمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد در کلیات مخالفی هست آقای آقا میرزا شهاب

(اجازه)

آقای شهاب - مخالفی بنده در کلیات از این نقطه نظر است که يك دوازدهم از اعتبارات مصوبه ۱۳۰۲ تصویب میشود که در وجه روزانتهای ما را داشته شود ولی امسال مطابق بودجه که پیشنهاد کرده اند يك تغییرات کلی در تشکیلات و بودجهها داده شده است و آن بودجه امسال هنوز تصویب نشده حالا که تصویب میشود يك دوازدهم اعتباری مصوبه سال گذشته پرداخته شود آن تشکیلاتی که حذف شده است نمیدانم برای اینکه از این رفته است و آن چیزهایی که عرض آنها تا امسال تصویب نشده

مثلاً بودجه برای صلحیه آنجا برای سیرجان صلحیه تشکیل شده از این جهت باید در سیرجان صلحیه نباشد و مجدداً در شهریار صلحیه تشکیل و تأسیس شود

بنده مخالفت کردم و گفته ام ماده ۹ قانون بودجه است گفتند هبش دولت اینطور تصویب کرده است و بالاخره امسال آمده اند در بودجه وزارت عدلیه يك معسکه بدایت از کرمان حذف کرده اند و در عوض يك صلحیه برای سیرجان و يك صلحیه هم برای رفسنجان تصویب کرده اند آن قسمت بدایت که حذف شده است بودجه اش را نمی بردارند و این صلحیه هائی هم که در بودجه پیشنهادی وزارت عدلیه پیشنهاد شده تأسیس و تشکیل نمیشود و پول نمیدهند و میگویند بتصویب مجلس فرسیده است

این هرج و مرج بواسطه تصویب همین يك دوازدهم است که مورد اعتراض اغلب آقایان معترض هم هست حتی مستخدمین دولت هم اعتراض دارند و گمان میکنم در هفتمین راپورت رئیس مالبه هم اعتراض شده بود.

راجع باین یک دوازدهم بالاخره خوب است در این موضوع يك تصمیمی بگیرند که این هرج و مرج رفع شود یعنی یا صلحیه بدایت کرمان یا صلحیه بر طبق تشکیلات گذشته بر جای خودش برقرار باشد تا اینکه بودجه جدید از مجلس بگذرد و اگر اینکار را نمی کنند خوب است اجازه بدهند در عوض آنها چون اعتبار بجای خودش باقی است بودجه صلحیهها پرداخته شود از يك طرف آن که منحل میشود بودجه اش داده نمیشود.

آنها هم که بجای آنها تأسیس باید شود آن را هم نمیردازند شاید سایر جاها

هم همین طور باشد و آقایان اطلاع داشته باشند ولی بنده در قسمت کرمان که معلوم این اشکالات هست و آقای معاضد السلطنه هم که مدتی وزارت عدلیه را داشته اند میگویند خوب است توضیحی بدهند تا بنده قانع شوم

رئیس - آقای تدین

(اجازه)

تدین - این دوموردی را که نماینده معترم طرف اعتراض قرار داده اند بعقیده بنده هیچ طرف اعتراض نیست و دولت غیر از این وظیفه ندارد در يك مؤسسه ای که از این رفته است دولت چه طور میتواند با آنها چیزی بدهد و يك مؤسسات جدیدی که امسال در نظر گرفته است تا موقعی که مجلس شورای ملی تصویب نکند با آنها هم چه بودجه نمیتواند حقوق بدهد و این یکی از کارهای اساسی قانونی است که دولت کرده و نمیشود باو گفت که فلان صلحیه را که در نظر گرفته که تأسیس شود حقوق آنها را بدهید این عملی نیست و بعقیده بنده بجز از کارهایی است که دولت رعایت قانون را کرده و از این جهت محل ایراد نیست در این بودجه هائی که آمده است مخصوصاً در بودجه عدلیه يك تشکیلاتی پیش بینی شده است برای تقاطعی که سابقاً نبوده و نظیر وزارت عدلیه هم این بود که اگر کمیسیون و مجاری تصویب کرد با آنها صورت رسمیت بدهند کمیسیون هم بواسطه مشکلاتی که داشته هنوز وارد آنها نشده است بعد از تصویب مجلس آن وقت باید بصورت گفت شما حقوق آنها را بدهید و بعقیده بنده این اعتراض وارد نیست

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - مذاکرات کافی است

جمعی از نمایندگان - بلی کافی است؟

رئیس - رأی گرفته میشود باین لایحه که مشتمل بر سه ماده است آقایانیکه تصویب میکنند ورقه سفید والا ورقه کبود خواهند داد.

(اصل و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه بقراردیل حاصل شد)

ورقه سفید علامت قبول ۶۱

ورقه امتناع ۲۲

ورقه کبود ۲

رئیس - عده حاضر نود و سه باشند و يك رأی تصویب شد

(موافقین)

آقایان: اعتبار الدوله - تقی زاده - شریعت مدار - یمن الملک - سیف الله خان اسکندری - احتشام الحکماء - فتح الشمریزا - ملک التجار - آقا میرزا رضا خان افشار - حاج سید الحقیقین - غلامحسین میرزا - اجماع السلطنه - حاج میرزا اسماعیل خان - آقا میرزا سید حسن کاشانی - سردار منجم - کی استوان - رئیس التجار - سالار لشکر -

دوره سردار قاسم - دولت آبادی - محمد هاشم میرزا - آقا شیخ جلال الدین - محمد ولی میرزا - آقا شیخ هادی شیخ رئیس - مستوفی المالک - ناصر الاسلام - مشیر الدوله - اشکر - وکیل الملک - حاج میرزا عبدالوهاب - سهراب خان - رهنما - معتمد السلطنه - تدین - نصرت الدوله - مشیر معظم - ممدبر الملک - آقا میرزا بدیع الله خان - وحید الدوله - سهام - السلطان - شریعت زاده - دبیر معظم - آقا میرزا سلیم خان ایزدی - مشارعظم - صدرائی - ضیاء الواعظین - قائم مقام الملک - آقا شیخ عبدالرحمن - آقا سید یعقوب - ضیاء الواعظین - عبدالسلطنه - نجات - امین الشریعه - معاضد السلطنه - امیر احتشام - سردار نصرت امیر اعلم - معظم السلطان - شیخ المرادین زاده - آقا سید حسن

(مخالفین)

آقایان: ملک الشراء - حاج مشیر اعظم -

(ارواق معنی بدون قید سفید و کبود)

آقایان: دیوان بیگی - آقا شیخ محمد علی طهرانی - آقا میرزا جواد خان خونی - صدر السلطنه معنی

رئیس - نتیجه انتخاب کمیسیون ها فراتر میشود بدین جلسه را ختم میکنیم (شرح ذیل فراتر شد)

کمیسیون خارجه:

شاهزاده سلیمان میرزا ۷۷ رأی

آقای عظیمی ۷۲

آقا شایخ جلال ۶۸

امیر احتشام ۶۶

مستوفی المالک ۶۱

نصرت الدوله ۵۰

کمیسیون داخله:

آقا میرزا شهاب ۷۵ رأی

آقای کاشانی ۷۲

مشارعظم ۷۲

ایزدی ۷۱

معظم السلطان ۷۱

یمن الملک ۷۰

سردار نصرت ۶۹

سردار منصر ۶۸

روحی ۶۴

صوت السلطنه ۵۸

کمیسیون عدلیه:

آقای طهرانی ۷۷ رأی

انوتی ۷۶

داور ۷۶

مشیر الدوله ۷۵

شریعت زاده ۷۴

شیخ المرادین زاده ۷۴

آقا شیخ عبدالرحمن ۷۳

مصداق الملک ۷۲

آقای یاسانی ۷۱

هرمزی ۶۷

محمد ولی میرزا ۶۵

مدرس ۶۳

کمیسیون فواید عامه:

آقای آقا سید یعقوب ۷۰ رأی

ملک التجار ۷۴

سردار منجم ۷۲

رهنما ۷۱

میرزا آقاخان نصرت انقلاب ۷۱

اعتبار الدوله ۷۰

شیروانی ۶۹

ضیاء الواعظین ۶۹

شیخ رئیس یزدی ۶۸

صدرائی ۶۸

اسکندری ۹۸

شاهزاده شیخ رئیس ۶۴

کمیسیون قوانین مالبه:

آقای حاج هنر المالک ۷۶ رأی

عبدالسلطنه ۷۵

آقای سردار منجم ۷۴

مشارعظم ۷۲

شاهزاده غلامحسین میرزا ۷۱

آقای مقوم الملک ۷۱

معتمد السلطنه ۷۱

داور ۷۰

حاج میرزا عبدالوهاب ۶۹

میرزا بدیع الله خان ۶۹

امین الشریعه ۶۷

مدبر الملک ۶۵

کمیسیون معارف:

آقای امیر اعلم ۷۵ رأی

ضیاء الواعظین ۷۵

احتشام الحکماء ۷۳

وحید الدوله ۷۲

سلطان العلماء ۷۰

معنی ۷۰

کمیسیون نظام:

آقای امیر اعلم ۷۶ رأی

سپه دار اعظم ۷۶

دبیر اعظم ۷۳

نظام التولیه ۷۲

سالار اشرف ۷۱

سالار لشکر ۷۱

احتشام الحکماء ۷۰

صوت السلطنه ۶۸

رئیس - یکی دو فقره اشکال است که باید رفع شود یکی این است که از بنده سؤال کردند رأی اکثریت عده حاضر در مجلس مناط است یا عده اشخاصی هم که در خارج هستند مجسوم میشوند بنده نتوانستم جوابی بآقایان عرض کنم دیگر اینکه آقای مدرس و آقای احتشام الحکماء که در سه کمیسیون عضویت دارند از آن کمیسیون آخری مستعفی میشوند.

مدرس - بنده از کمیسیون عدلیه معذرت میخواهم

احتشام الحکماء - بنده هم از کمیسیون نظام استعفا میکنم

رئیس - کمیسیون معارف و داخله

دو نفر کسری دارند که در جلسه آتی معین بشوند.

پیشنهادی آقای حاج میرزا عبدالوهاب کرده اند فراتر میشود

(شرح آتی خوانده شد)

مقام ریاست محترم مجلس شورای ملی شید الله ارکانه، چون امروز باید اوقات کمیسیون ها معین روزها هم خیلی کوتاه شده و میشود اوقات مجلس علنی باید زیادتیر باشد لذا بنده پیشنهاد میکنم اوقات رسمی جلسه علنی بصورتی باشد که تکلیف اوقات کمیسیون ها هم معین شود.

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب

(اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - چون آقای رئیس در موقع تعیین جلسه می فرمایند سه ساعت و نیم بظهور و آقایان تاجم میشوند میشود يك ساعت بظهور مانده، آنوقت مجلس تا يك ساعت و دو ساعت بعد از ظهر امتداد پیدا میکنند این است که بنده پیشنهاد کردم جلسات بمصر بیفتد که الا از سه بغروب مانده جلسه خبر کنند که لا اقل دو بغروب مانده جلسه تشکیل و تا دواز شب گذشته امتداد داشته باشد و وقتی برای مجلس باشد بملاوه امروز هم باید اوقات کمیسیون ها معین شود والا تکلیف کمیسیون ها معلوم نمیشود.

از این جهت بود که بنده این پیشنهاد را کردم و تصویب منوط برای اکثریت آقایان نمایندگان معترم است

رئیس - آقای مشارعظم

(اجازه)

مشارعظم - بنده مرضی ندارم جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - مذاکرات کافی است

محمد هاشم میرزا شیخ رئیس - بنده مخالفی

رئیس - بفرمایند

شیخ رئیس - اذلا خوب است آقایان نمایندگان اخلاقاً اجازه بفرمایند که يك فقره مخالف در لواحق و پیشنهادات مذاکره کنند بعد بگویند مذاکرات کافی است.

بنده با عصر مخالفم مخصوصاً برای زمستان که همیشه ملاحظه فرموده اید که راه های اغلب آقایان دور است و وسائط نقلیه هم نیست و مطایع اگر در خطر آقایان باشد در دوره گذشته تعطیل میشد و مطالب و مذاکرات آقایان برای روز دیگر نمیرسید و مضربین هم منتظر اخبار بودند و هوس نمیدانند مجلس هم همینطور در زمستانه و شب ها اسباب زحمت میشود

خوب است آقایان زودتر تشریف بیاورند که جلسه زودتر تشکیل شود.

بنابر این بنده کاملاً باهمراهانم

رئیس - رأی میکنیم باین پیشنهاد آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. جلسه آتی روز یکشنبه - سماعت و نیم قبل از ظهر

مدرس - سماعت قبل از ظهر

رئیس - آقای ضیاء الواعظین

(اجازه)

ضیاء الواعظین - بنده راجع بجلسه عرضی ندارم بعد از اعلام دستور عرض میکنم

رئیس - آقای مدرس

(اجازه)

مدرس - بنده عرض کردم و پیشنهاد کردم که چون روزها کوتاه میشود سه بطور مانده جلسه شود ولیکن تویق نیندازند و گمان میکنم گسارها بهتر بشرفت کند.

رئیس - عده برای رأی کافی نیست سه ساعت و نیم قبل از ظهر که خبر میکنند بعضی اوقات دو ساعت قبل از ظهر جلسه تشکیل میشود اگر سه ساعت باشد يك ساعت بظهور تشکیل میشود.

دستور را عرض میکنم اگر بعضی از آقایان برگشته رأی میکنند

اولاً پیشنهاد آقایان داور و دولت آبادی

ثانیاً پیشنهاد شاهزاده شیخ رئیس که جزو دستور امروز هم بود بعد دو فقره خبر کمیسیون بودجه راجع بپورته ضیاء الدین خان و صادرات نوزوی و انتخاب کسری کمیسیون های معارف و داخله - آقای شیروانی

(اجازه)

شیروانی - مرضی ندارم

رئیس - آقای طهرانی

(اجازه)

آقا شیخ محمد علی طهرانی - بنده خیلی متأسفم که آقای مدرس از کمیسیون عدلیه استعفا داده اند و خواستم تقاضا کنم مقرر فرمایند در جلسه آتی يك نفر دیگر هم بجای ایشان برای کمیسیون عدلیه انتخاب کنند که زودتر کار بچریان بیفتد و بملاوه استعفا میکنم به آقای وزیر معارف اطلاع داده شود که برای جواب سؤال بنده حاضرند

چون تقریباً يك ماه متجاوز است دو سؤال کرده ام یکی راجع بمعارف آذربایجان و یکی راجع به هتبه جانتست که اسباب خسارت تجارت مملکت را فراهم آورده خوب است تا کید فرمایند که بیایند جواب بدهند.

رئیس - آقای سهام السلطان

(اجازه)

سهام السلطان - از کمیسیون ننت سه چهار نفر از اعضاء استعفا داده اند و دو نفر از اعضا هم غائب هستند استعفا

دوره پنجم

میکتم کسری اعضاء آنجا را هم معین بفرمایند که انتخاب شود.

رئیس - بسیار خوب کمیسیون معارف سه نفر - کمیسیون داخله دو نفر - کمیسیون عدلیه هم يك نفر - نظام يك نفر - نفت چهار نفر - روزیکشنبه انتخاب میشوند.

(مجلس يك ساعت و بیست دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی -

مؤتمن الملک

متشی - علی اقبال المالک - معظم السلطان

جلسه هفتاد و سوم

صورت مشروح مجلس

یوم یکشنبه سوم عقرب

یکهزار و سیصد و سه

مطابق بیست و هفتم

شهر ربیع الاول یکهزار و سیصد و چهل و سه

مجلس دوساعت و ربع قبل از ظهر ریاست آقای سهام السلطان نایب رئیس تشکیل گردید (صورت مجلس یوم هفتم سی و یکم میزان را آقای اقبال - المالک قرائت نمودند)

نایب رئیس - آقای اشکر (اجازه)

اشکر - در صورتی که بنا شود آردائی که داده میشود در مجلس قرائت شود چون آراء سه صورت دارد موافق و مخالف و متمنع در صورتیکه اسامی موافقین و مخالفین قرائت میشود خوب است اسامی متمنعین هم قرائت شود که در خارج اسباب اشتیاء نشود

نایب رئیس - گمان میکنم اسامی موافقین و مخالفین که خوانده میشود متمنعین هم معلوم خواهند بود - آقای کارزونی

(اجازه)

کارزونی - بنده بملاوه تصویب صورت مجلس عرض دارم

نایب رئیس - در صورت مجلس مخالفی نیست؟

آقای آقا میرزا سید حسن -

آقا میرزا سید حسن کاشانی - دو صورت مجلس که خوانده شد يك سید حسن مطلق نوشته شده بود خواستم ببینم کی است.

نایب رئیس - جزء موافقین و مخالفین بفرمایند؟

آقا میرزا سید حسن کاشانی - بلی

نایب رئیس - گویا آقای آقا سید حسن اجاق - در چه خصوص است.

نایب رئیس - در موضوع رأی جلسه گذشته.

آقا سید میرزا حسن اجاقی -

نایب رئیس - آقای یاسانی (اجازه) یاسانی - بنده در صورت مجلس عرض ندارم. قبل از دستور عرض داشتم. نایب رئیس - گویا در صورت مجلس ایرادی نباشد. (گفته شد خیر)

نایب رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - عرض میکنم که در دوره چهارم بعضی رعایت انتصافیات و بیجهت تهمیدار از برای بیگانه های ملک یک قانونی راجع به وضع وضع شد و یک مدنی هم از برای آن منظور شد و مدت مهلت آن هم گذشت حالا من میخواهم که در وزارتخانه ها رعایت این قانون را نمی کنند قوانینی که از تصویب مجلس مقدس می گذرد اگر در واقع یک چیزی باشد صحیح نافع و نالی باشد در برای مردم سبب تزیین باشد قورا اجرا میکنند و در مقابل این قانونی که اجرا میشود یک عملیاتی هم هست که باید به قانونی مطابق نمیکند نام اینک نظام نامه این وزراء برای داده اند یا اینکه نظام نامه این طرز مقرر کرده است اینها را هم بصورت قانون بوضع اجرا میکنند. لکن قوانینی که به مال ملک و مردم نافع است و اشکالی هم ندارد و محظوری هم در پیش نیست رفتی برای خودشان هم نافع است مع ذلک اعتنائی بآن نمیکند و آن را اجرا نمیکند.

اگر اینطور باشد پس وضع قانون برای چه چیز است و اینکه زحمتها و مخارجها برای چیست. بنده خواستم به مجلس مقدس تذکر بدهم که یک فکری برای این موضوع بکنند و اگر قانون واجب الاجرا نیست بفرمایند تا تکلیف را بپذیریم و اگر واجب الاجرا است چاره رعایت نمیکند.

نایب رئیس - آقای یاسانی (اجازه)

یاسانی - بنده میخواستم بگویم چون بوده تذکر بدهم که در جلسه گذشته در جزء یک دوازدهم میزان تصویب شد که مستتریات و شهریه ماهم داده شود در سه گذشته کلیه شهریه و مستتریات یک میلیون و بیست و چهار هزار تومان بوده است و در هدهد ساله گویا هشت صد هزار تومان بیشتر نیست و ما تصویب کردیم که شهریه و مستتریات هم مطابق سه گذشته بدهند در صورتیکه باید مطابق تصویبی هدهد ساله پرداخت شود و چون در هدهد ساله مبلغی از آن کسر شده است بنا بر این خواستم در این موضوع یک توضیحی داده شده باشد برای اینکه وزارت مالیه که مجری این قانون است بداند که در هدهد ساله بیشتر از هشتصد هزار تومان

نیردازد که محل ندارد دیگر اینکه در جزء بودجه ها که در هدهد ساله اوراقش منتشر شده است هیچ اسبی از صحنه ملک برداشته و معارف هم هیچ ذکری از آن نیست و گویا از این هشتصد هزار تومانی هم که حالا بوزارت معارف تخصیص داده اند شامل حال اداره صحنه نمیشود و بوزارت مالیه چند ماه است که حقوق مأمورین صحنه و ولایات را توقیف نموده و نداده است و رسماً نوشته است در ضمن بودجه هدهد ساله چیزی پیش بینی نشده است داده نمیشود. و در سه گذشته هم گویا از عایدات نواقل پرداخته میشده است و اسامی آقای رئیس مالیه قذف کرده اند که از عایدات نواقل هم برداشته نشود و گفته اند عایدات نواقل مخصوص مخارج بلند است. بنا بر این میخواستم تقدیر بدهم که آقایان یک فکری برای مأمورین صحنه و ولایات بکنند و باید از هر محل عایدی باشد یک چیزی برای آنها منظور کرد زیرا صحنه اهمیتش بر همه معلوم است.

نایب رئیس - آقای ذابنده

ذابنده - آقای ذابنده در دستور امروز چون سخن است مذاکرات در فقرات دیگر زیادتر طول بکشد تقاضای کمی لایحه سادات زوزری را مقدم بدارند گمان میکنم آقایان هم موافق باشند.

نایب رئیس - در این موضوع دوسه فقره پیشنهاد شد است در وقت عرض میکنم آقای ضیاء الواعظین (اجازه) ضیاء الواعظین - تقریباً دو ماه است که از وزارت معارف راجع تأسیس مدرسه صنعتی ایران و آلمان سؤال شده بود و برای جواب حاضر نشده اند و چند ماه هم هست که رئیس مدرسه آندوهنوز تکلیفش معلوم نشده است و موقع میگذرد و لازم است وزارت معارف معلوم کنند که این مدرسه کی تأسیس خواهد شد. این است که مقام محترم ریاست تذکر میدهم تا آنگاه بفرمایند که آقای وزیر برای جواب حاضر شوند.

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده خواستم از تمام مذاکراتی که در اینجا شده و همچنین از مذاکرات آقای کازرونی یک نتیجه عملی بگیرم و یک ماده از قانون اساسی را برای یک نفر از وزراء بکنم در اینجا هست قرائت کنم بعد هر یک از وزراء که آمدند این ماده از قانون اساسی را میخوانم بلکه از این مذاکرات یک نتیجه بگیرم و الا همیشه این صحبتها قبل از دستور میشود حتی از وزیر سؤال هم میشود تاملش هبما مشوراً میشود و نتیجه نمیده. اصل بیست و هفتم مجلس در هر جاقضی در قوانین و اساسنامه در اجرای آن ملاحظه کند بوزیر

فرام میگذرد زیرا که مردم تصور میکنند که ما میتوانیم کنیم برای بنده آنها خلق کنیم یا از مرض گاه مری و جلوگیری کنیم بنده بالاخره اینطور خیال کردم که یک پیشنهادی مجلس تقدیم کنم و تصویب شود که بفرمود یک کمیسیونی از مجلس انتخاب کنند و وزیر مالیه و داخله و رئیس کل مالیه را هم حاضر نموده و بآن ها داخل مذاکره شوند بشرطی که به سامعه نگذرد و در ظرف یک هفته تصمیم قطعی در این باب اتخاذ نمایند زیرا موقع دارد میگذرد همه ما هاهم میدانیم که امروز قضایات راجع به سفته بفرکاری و امور بیکجا نیست ولی هیئت جامعه طهران منتظرند که ما در اینکار یک چیزی بکنیم ماههاست که ما هم بگوئیم و وزیر هم بنا جواب میدهد و ما هم بگوئیم بواسطه اعتمادی که به آنها داریم متقاعد شویم پس مقیده بنده را با عملی اینست که شش نفر از قضایات مجلس انتخاب شود و این شش نفر بنشینند و یک تصمیم قطعی بگیرند و مردم بدانند که مجلس اقدام خودش را کرده است و الا بدون رودر بایستی بنده عرض میکنم سال دیگر اینوقت از این نگران سایر جاهار هم نمیدانم فوریت این پیشنهاد را هم تقاضا میکنم

نایب رئیس - آقای آقا میرزا آقاسید یعقوب

آقا میرزا آقاسید یعقوب - بنده خواستم از تمام مذاکراتی که در اینجا شده و همچنین از مذاکرات آقای کازرونی یک نتیجه عملی بگیرم و یک ماده از قانون اساسی را برای یک نفر از وزراء بکنم در اینجا هست قرائت کنم بعد هر یک از وزراء که آمدند این ماده از قانون اساسی را میخوانم بلکه از این مذاکرات یک نتیجه بگیرم و الا همیشه این صحبتها قبل از دستور میشود حتی از وزیر سؤال هم میشود تاملش هبما مشوراً میشود و نتیجه نمیده. اصل بیست و هفتم مجلس در هر جاقضی در قوانین و اساسنامه در اجرای آن ملاحظه کند بوزیر

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - بنده خواستم از تمام مذاکراتی که در اینجا شده و همچنین از مذاکرات آقای کازرونی یک نتیجه عملی بگیرم و یک ماده از قانون اساسی را برای یک نفر از وزراء بکنم در اینجا هست قرائت کنم بعد هر یک از وزراء که آمدند این ماده از قانون اساسی را میخوانم بلکه از این مذاکرات یک نتیجه بگیرم و الا همیشه این صحبتها قبل از دستور میشود حتی از وزیر سؤال هم میشود تاملش هبما مشوراً میشود و نتیجه نمیده. اصل بیست و هفتم مجلس در هر جاقضی در قوانین و اساسنامه در اجرای آن ملاحظه کند بوزیر

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده خواستم از تمام مذاکراتی که در اینجا شده و همچنین از مذاکرات آقای کازرونی یک نتیجه عملی بگیرم و یک ماده از قانون اساسی را برای یک نفر از وزراء بکنم در اینجا هست قرائت کنم بعد هر یک از وزراء که آمدند این ماده از قانون اساسی را میخوانم بلکه از این مذاکرات یک نتیجه بگیرم و الا همیشه این صحبتها قبل از دستور میشود حتی از وزیر سؤال هم میشود تاملش هبما مشوراً میشود و نتیجه نمیده. اصل بیست و هفتم مجلس در هر جاقضی در قوانین و اساسنامه در اجرای آن ملاحظه کند بوزیر

مستول در آن کار اختصار خواهد کرد بوزیر مزبور باید توضیحات لازمه را بدهد بنده عرض میکنم علت اینکه در وزارت عدلیه البته وطنی استعمال نمیشود چه چیز است؟ در واقع مجلس چهارم یکی از خدماش مقیده ما این بود که در واقع یک تنسی برای سنت ملک و برای بیگانه ها برداشته شود و بگوئیم که هیئت مقننه هم کاملاً مطلع قانون بوده اند و اقدام خودشان را هم کرده اند حالا بفرمایند علت اینکه این قانون در ملک رواج پیدا نمیکند چیست؟ مثلاً آقای وزیر عدلیه که اینجاست قرائت دارید بفرمایند که علت عدم اجراش واقفاً مامی ندارد (شاید مانی ذکر کنند و بفرمایند نمی شود اجرا کرد) پیشنهاد نسخ آن را بدهند و الا قانون را که نمیشود مثل کتاب بگذاریم روی طاقچه و هر داد بریم که چرا مجلس کار نمیکند مجلس کار کرد یکی از قوانین آن هم قانون البسه وطنی بود و ما هم در این باره در این مجلس متقاعد شویم پس مقیده بنده را با عملی اینست که شش نفر از قضایات مجلس انتخاب شود و این شش نفر بنشینند و یک تصمیم قطعی بگیرند و مردم بدانند که مجلس اقدام خودش را کرده است و الا بدون رودر بایستی بنده عرض میکنم سال دیگر اینوقت از این نگران سایر جاهار هم نمیدانم فوریت این پیشنهاد را هم تقاضا میکنم

حاج عز الممالک - بنده پیشنهاد میکنم داخل دستور بشویم

حاج عز الممالک - بنده پیشنهاد میکنم داخل دستور بشویم آقا سید یعقوب - بگذارید جواب بدهند. حاج عز الممالک - جواب بدهند. وزیر عدلیه - عرض میکنم در این موضوع دولت هم خیلی علاقه مند است که اجرای قانون بشود و خیلی هم در این مدت سعی کرده است که تمام مستخدمین این قانون را اجرا کنند اجرا شده است منتها اگر حکام لادر حق همه مستخدمین اجرا نشده.

البته برای این است که این یک امری است که باید بتدریج اجرا بشود و بعضی مستخدمین هستند که شاید استطاعت این را ندارند که لباسهای سابق خود را ترک کنند و لباس جدید تهیه کنند و دولت کاملاً اجرا کرده است و خواهد کرد و غفلتی هم گمان نمیکند شده باشد (یک نفر از نمایندگان - وارد دستور شود)

نایب رئیس - مخالفی نیست

بعضی از نمایندگان - خیر وزیر عدلیه - پیشنهادی است راجع باصلاح کتترات مستشار عدلیه تقدیم مجلس شورای ملی میکنم نایب رئیس - مراد بکسیون مربوطه

خواهد شد يك فقره پیشنهاد است قرائت میشود. (شرح ذیل قرائت شد) مستدعی است اعتبارنامه آقای صولت السلطنه راجع و دستور امروز بفرمایند. نایب رئیس - مخالفی نیست؟ (بعضی از نمایندگان خیر) نایب رئیس - آقای اعتبار الموله (احضار برای قرائت راجع) (رایزورت شنبه پنجم راجع به نمایندگی آقای - ولت السلطنه را آقای اعتبار الموله شرح ذیل قرائت نمودند) شنبه پنجم دوسه انتخابات مشهرا در چند جلسه تحت مظلنه در آورده و نتیجه را بشرح ذیل عرض مجلس مقدس شورای ملی میفرمایند بعد از آنکه انجمن نظار تشکیل و اعلان انتخابات را منتشر نموده جمعی از اهالی در تکرانخانه متصدین و تلگرافات زبندی دایر شکایات از قضای انجمن نظار رسوات مغایره کردند در نتیجه شکایت اهالی آقای معظم الملک از طرف دولت مأمور تقبض انتخابات شهید شده از ۱۴ صفر ۱۳۴۳ به توزیع تعرفه پرداخته اند و از ۲ ربيع الاول اخذ آراء شده

کلیه تعرفه که در شهر و توابع توزیع شده ۳۵۳۱۶ ورقه بوده و جمیع آرائی که بصورتی بر گشته ۲۸۰۷۸ ورقه بوده در نتیجه استخراچ از آقای سولت السلطنه با اکثریت ۱۹۷۵۹ رأی و آقای حاج ملک التجار با اکثریت ۱۳۹۲۱ رأی و آقای نظام التولیه با اکثریت ۱۳۰۵۱ رأی و آقای امیراعلم با اکثریت ۲۲۰۱ رأی بنا به تصویب مجلس شورای ملی منتخب شده اند چندین فقره اعتراض بانجمن نظار رسیده و از وضع انتخابات بعضی از حوزه های جزو شکایت کرده اند انجمن نظار رسیده که شکایات مزبور نگرید و معین آنها را ضمیمه دوسه نموده در صورت مجلس اظهار کرده اند (نظر بانجمن نظار در زمان انتخابات خود را بطرف میباید تصدیق گرفت شکایات واصله را بمجلس شورای ملی احواله داده و حکمیت و فضاوت را بمجلس واگذار نماید) شنبه پنجم دوسه رابدهت در جلسات متعدده مطالعه و رسیدگی نمود تمام شکایات مبتنی بر این است که انتخابات بعضی از حوزه های جزو از قبیل جام و باخرز و غیره در تحت تأثیر تهدید و تطمیع جریان یافته بود و فقره هم از عدم کفایت سن آقای صولت السلطنه رسیده بود.

بعد از رسیدگی در مواد شکایات نظر باین که شکایت کنندگان مدارک کافی و

نایب رئیس - مخالفی نیست؟

مخالفی نیست؟ (گفته شد خیر) خیر کبسیون بوده راجع مستمری سادات زوزری بشرح ذیل قرائت شد) همین لایحه نمره ۲۱۰۹ پیشنهادی

تحت بر صحت ادعای خود که پایه آن را بنده و تطمیع قرار داده اند بیان و اقامه نکرده بودند علاوه مجلس هم با تصویب اعتبارنامه سه نفر نمایندگان محترم شاهد علما جریان انتخابات شاهد را تصدیق نموده و آقای معظم الملک متفشی انتخابات هم در برابر نهایی کتبی و تلگرافی که یومیه بوزارت داخله داده است صحت جریان انتخابات را تصدیق کرده مخصوصاً بعد از ختم انتخابات در رایزرت نمره ۵۷۴ جریان انتخابات را بر طبق مقررات قانون دانسته و اسامی منتخبین را زاریزرت داده و چندین ورقه رضایت نامه تلگرافی و کتبی هم از طبقات اهالی دایره صحت جریان انتخابات آنجا رسیده و در دوسه موجود است.

راجع بدم کفایت سن آقای صولت - السلطنه اوراق متضادی بر علیه ایشان بود که شبیه با آنها ترتیب از نداده مخصوصاً در ضمن نوشتجات دیده شد اشخاصیکه بر عدم کفایت سن ایشان شهادت داده اند همان اشخاص در ورقه علی بنده نوشته اولیه را با دلایلی تکذیب و سن ایشان را کافی دانسته اند نظر بمقدمت فوق شنبه پنجم ایراد اعتراضات را وارد ندانست بدو رأی بصحت جریان انتخابات گرفت اتفاق صحت جریان انتخابات تصدیق و تصویب شد تا نایب اخذ رأی با صلاحیت ایشان شد شعبه با اکثریت صلاحیت ایشان را بنمایند که در جلسه دو شنبه ۲۸ میزان تصویب نمود.

نایب رئیس - آقای رئیس التجار (اجازه) رئیس التجار - بنده مخالفم نایب رئیس - میباید برای جلسه پنجم نایب رئیس التجار - بنده مخالفم نایب رئیس - البته طبع و منتشر میشود.

نایب رئیس - آقای ضیاء الواعظین

ضیاء الواعظین - عرضی ندارم نایب رئیس - آقای ضیاء الواعظین (اجازه) ضیاء الواعظین - عرضی ندارم نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب - مخالفی نیست نایب رئیس - آقای اشکر (اجازه) اشکر - موافقم

نایب رئیس - مخالفی نیست؟ (اجازه) قدین - بنده يك اصلاحی در این ماده بنظر می رسد که عرض میکنم در این جا نوشته است وزارت مالیه مجاز است عادل یک هزار و دویست و هشتاد و نه قران مستمری و تخفیفات شخصی سادات زوزرا البته آنچه که بعد از تصویب مجلس به وزارت مالیه ابلاغ میشود این ماده واحد است بنده عقیده ام این است که يك جمله علاوه بشود (مطابق صورت ضمیمه) و اسامی که خوانده شد ضمیمه شود و بوزارت مالیه فرستاده شود.

اعتماد السلطنه مغرب - بنده قبول می کنم. نایب رئیس - پس یکدفعه دیگر قرائت میشود در رأی میگیریم بعضی از نمایندگان - رأی میگیریم بنده واحد. آقا بانجیکه موافقت ورقه سفید و الاورقه کبود خواهند داد (اخذ آراء بعمل آمده و پس از استخراج نتیجه بطریق ذیل حاصل شد) ورقه سفید علامت قبول ۸۶ ورقه کبود ۱ ورقه امتناع ۲

نایب رئیس - با اکثریت ۸۶ رأی از ۹۳ نفر حاضرین تصویب شد اسامی موافقین - آقایان: محمولی میرزا - افشار - معظم السلطان اقبال الممالک - آقا شیخ هادی شیخ رئیس محمدمشاه میرزا - آقا سید کاظم یزدی نصرت الدوله - دولت آبادی - اعتبار الموله سردار قاهر - ناصر الاسلام - وکیل الملک قوام الدوله - حاج آقا اسمعیل صولت - السلطنه - سردار شاپور - رهنا عدل الملک - سر کشیک زاده - سهراب خان میرزا شهاب - سیف الله خان اسکندری - سردار مستصر - رئیس التجار - میرزا آقا خان عصر انقلاب - کازرونی - صدر العلماء - کی استوان - متعهد السلطنه - احتشام - الحکماء - وحید الدوله - مدیر الملک در بان بیگی - میرزا بدیع الله خان - حاج میرزا هادی رضاد آقا شیخ عبدالرحمن - مشیر معظم - آقا شیخ - محمد علی طهرانی - نایب مقام الملک - هداد السلطنه - سدرائی - میرزا سلیمان یزدی - اجباء السلطنه - شریعت زاده - دبیر اعظم - تدین - مصدق السلطنه - مشار اعظم - امیراعلم شیخ الاسلام - حاجی سید المحققین ضیاء - ملک الشراء - سردار نصرت - آقا میرزا - احمد بهبهانی - آقا سید مصطفی بهبهانی - میرس - آشتیانی - معاضد السلطنه - آقا سید یعقوب - آقا سید محمد علی الدین - امین الشریعه -

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده خواستم از تمام مذاکراتی که در اینجا شده و همچنین از مذاکرات آقای کازرونی یک نتیجه عملی بگیرم و یک ماده از قانون اساسی را برای یک نفر از وزراء بکنم در اینجا هست قرائت کنم بعد هر یک از وزراء که آمدند این ماده از قانون اساسی را میخوانم بلکه از این مذاکرات یک نتیجه بگیرم و الا همیشه این صحبتها قبل از دستور میشود حتی از وزیر سؤال هم میشود تاملش هبما مشوراً میشود و نتیجه نمیده. اصل بیست و هفتم مجلس در هر جاقضی در قوانین و اساسنامه در اجرای آن ملاحظه کند بوزیر

ضیاءالملک - سردار مخم - شیخ المرادین - زاده - آقا سید حسن کاشانی - آقا سید حسن اجاق - داور - حاج میرزا اسدالله خان - میرزا جوادخان خونی - مشیراعظم - حاج هنر - الممالک - صدق السلطنه - شریعتدار - یمن - الملك - یاسانی - غلامحسین میرزا - اشکر - سیدار اعظم - ملك التجار - حاج میرزا عبدالوهاب - فتح الله میرزا - سالار - لشکر .

اسامی مخالفین - صدق الملک - ورقه - بدون قید سقیه و کبود - مقوم الملک - حاج - عز الملک - یکنفره دیگر هم داربست کبسیون بودجه راجع بورنه ضیاءالبنین خان است استدعا میکنم آقایان مساعدت فرمایند آن هم جزو دستور شود .

نایب رئیس - مخالفی نیست ؟

بعضی از نمایندگان - خیر

باین مضمون خوانده شد (کبسیون بودجه بلاجه نمره ۱۰۰۱ دولت مطرح بحث قرار داده بود نتیجه چون مرحوم ضیاءالبنین خان در راه خدمت بدولت بقتل رسیده و بازمانده گان مشارالیه درحال ضرورتی مانده اند لاجرم واحد پیشنهادی دولت را بامتصرا اصلاحی تصویب و اینک تقدیم مجلس مینماید .

ماد و اصداء وزارت مالیه مجاز است که ماهی ده تومان شهریه دربار مورث قانونی مرحوم ضیاءالبنین خان (زین العابدین پدرو جمله مادر) از تاریخ اول حمل ۱۳۰۲ برقرار و از محل مستوری و شهریه ها پرداخت نماید .

نایب رئیس - آقای متمدن السلطنه و آقای اشکر که موافقت ؟

(گفته شد بلی)

نایب رئیس - مخالفی نیست رای می گیریم باین واحد .

آقایانیکه موافقت در وقت سقیه و کبود خواهند داد (اخذ آراء بعمل آمده پس از استعراج نتیجه اینطور حاصل شد)

ورقه سقیه علامت قبول ۷۶ و موافقت ۷ ورقه کبود ۳

نایب رئیس - با کثرت شصت و پنج رای از هشتاد و نه تصویب شد

اسامی موافقین:

آقایان - حاج سیدالمعتقین - انشار - قی زاده - اسکندری - حاج عز الممالک - کی استوان - شریعتدار - یاسانی - احباب السلطنه - میرزا سید حسن کاشانی - سالار - لشکر - ملك التجار - سیدار اعظم - میرزا جواد خان خونی - اقبال الممالک - آقا شیخ هادی شیخ الراجسی - آقا سید کاظم یزدی - آقا سید حسن اجاق - آقا شیخ جلال الدین - مشیراعظم - محمدولی میرزا - سر کشیک - زاده - رهنا - عدل الملک - سردار فخر مقام الدوله - اشکر - سهراب خان - دولت آبادی ناصر الاسلام - قایم مقام الملک - آقا شیخ

فیدالرحمن - مدبرالملک - سردار مناصر - تدین - یمن الملک - شریعت زاده - دبیراعظم - عماد السلطنه - متمدن السلطنه - احتشام - السکاه - دیوان یکی - غلامحسین میرزا - حاج میرزا علیرضا - وحیدالدوله - میرزا به الله خان - امیراعلم - نصرت الدوله - مشیرمظم - مشاراعظم - ضیاءالواظنین - سردار متمدن - شیخ الاسلام - ضیاءالاطباء - معاضد السلطنه - آشتیانی - آقا میرزا سید احمد بهبهانی - سردار نصرت - امیر احتشام - سردار مخم - امین الشریعه - نظم الملک - داور - شیخ المرافین زاده - فتح - میرزا .

مخالفین - آقایان - صدق الملک - حاج آقا اسماعیل عراقی - آقا شیخ محمد علی - ورقه - سقیه بدون قید سقیه و کبود

صدرالاعمال - مظم السلطان

حاج عز الممالک - بنده راجع به خواندن آراء یک مرتبه می دارم .

نایب رئیس - بفرمائید

حاج عز الممالک - عرض بنده راجع باین مرتبه بخصوص نیست ولی در خواندن آراء بنظر من يك اشتباهی میشود ورقه سقیه علامت قبول ورقه کبود مردونوشته میشود اما متمدن اصلا بعضی امتناع میکنند و ورقه سقیه خالی هم نمیدهند اینست که از خواندن اوراق سقیه خالی معلوم نمیشود که عد متمدن فقط همانها هستند بلکه عد متمدن از عد حضار مجلس معلوم میشود نایب رئیس - بهین جهت هم عد کلبه حضار میشود که معلوم شود بمنزاد این موافقین و مخالفین چند نفر میمانند - امروز انتصاب کسری کبسیونها را اعلان کرده بودند

آقای عباد السلطنه (اجازه)

عماد السلطنه - راجع به کسری کبسیونها بنده پیشنهاد میکنم باینکه برای جلسه آتیه يك فکری بشود و محتاج بتجدید ننویس

نایب رئیس - مخالفی نیست (گفتند - خیر)

نایب رئیس - پس جزو دستور آتیه خواهد شد

مدرس - چهار نفر هم کبسیون فقط کسر دارد

نایب رئیس - بای اعلان شده - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده خواستم تقاضا کنم - آن پیشنهادی را که آقای رئیس - التجار کرده بودند و گمان میکنم يك قدم عملی باشد برای ارزاق آتیه طهران و فوریتش را هم خواسته بودند مقرر فرمائید خوانده شود

اشکر - بنده تقاضا میکنم موضوع اقتصادیات مطرح شود

شیر وانی - جزو دستور بود

دولت آبادی - بنده میخواستم تقاضا

کم و وارد دستور شوم

نایب رئیس - آن پیشنهادی که کرده اند رای گرفته شود باینکه وارد دستور شوم آن پیشنهاد بماند برای بعد از نفس ؟

آقای اعتماد السلطنه (اجازه)

عماد السلطنه - راجع باین پیشنهادی که آقای رئیس التجار تقدیم کردند و غالب آقایان امضاء کردند و بنده هم امضاء کرده ام یکی از بهترین پیشنهادات است ولی باید البته آقایان يك قدری در اطرافش دقت بکنند

لذا بنده تقاضا میکنم بفرمائید طبع و توزیع شود و برای جلسه آتیه مطرح شود که آقایان هم در اطرافش بیشتر دقت کرده باشند

نایب رئیس - مخالفی نیست ؟

(گفته شد خیر)

نایب رئیس - طرح پیشنهادی آقای دولت آبادی قرائت میشود

(شرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس مقدس شورای ملی شیده الله از کانه - نظریاهمیت بران اقتصادی مملکت و تفاوت فاحش صادرات و واردات مملکتی و نکت شدمدی که در امر تجارت و دادوستد صوملی روی داده و احتیاج مفرطی که در توجه بحال زراعت فلاحت احساس میشود در تقویت مذاکرات روز يكشنبه ۱۰ سبته پیشنهاد مینماید که يك کبسیون شش نفری از شعب انتخاب گردد بنام کبسیون اقتصادیات که در راه حل مشکلات مشاغل اقتصادی دقت نموده نظریات دیگر آن هم بآن کبسیون ارجاع شود بلکه طرحهای سودمند به مجلس بیاید و تذکرات مفید بدولت داده شود و تا آنجا که ممکن است از برهان اقتصادی جلو گیری گردد

محمد ولی میرزا - بنده مخالفم **نایب رئیس** - بفرمائید **محمد ولی میرزا** - البته بروا ضح است که بنده در اصل پیشنهاد هیچگونه مخالفتی ندارم

منتهی آرزوی من این بوده است و در دوره چهارم هم همیشه تقیب می کردم که مسائل اقتصادی بخصوص طرف توجه مجلس شورای ملی واقع شود و برای این که طرف توجه واقع شود

ولی بنده از نقطه اینکه (صوملی کنم که تمام آقایان هم نظرشان این باشد) باید مایک کاری بکنیم که این مسئله يك صورت عملی بخورد بگردد و فقط باین قانع نشده باشیم که با وضعیات اقتصادی کنونی مملکت يك مذاکراتی در مجلس شده باشد

آنی حاصل نشده بلکه در ظرف مدتی و بتدریج حاصل شده و یک سرتاریخ هم ندارد و در آن سرتاریخ عد صادرات نشده است و عدد واردات ده همین طور بتدریج واردات ترقی کرده و جلو آمده است - وقتی نگاه کنیم بصادرات مملکت می بینیم اگر آن روزی که این اختلاف میان صادر و وارد حاصل شد حکومت وقت مردم متنفذین و غیرخواهان مملکت بخیال افتاده بودند که چرا امسال صادر و وارد مانعش کرده است و جبران کرده بودند تا بحال باین مقام نرسید

فکر کردند رفته رفته می زیاد شود تا این که حالا این رقم وحشتناک حاصل شده است

يك نظریه کنیم بیاباز (نه بازار طهران بلکه بازار ایران) می بینم هفته نیست که یکی دو نفر از تجار ورشکست نشوند و کسبه در حال پریشانی همه دکانهای خود را بسته میروند و گدای می شوند و در کوچه های نشینند

آیا بگذرد اینطور شد یا بتدریج ؟ البته بتدریج و در زمان طولانی کم کم موجباتش فراهم شده است تا این که حالا باین حالت رقت انگیز رسیده است که حقیقتاً وقتی وارد بازار میشود شما را بهت میگرد که این مردم در چه حالند از شامبهور ترند آتهائی که از صبح میروند بازار دکان را باز میکنند و شب بخانه شان میروند و برای معاش وقت لایموتشان توانسته اند چیزی تهیه کنند

آیا هیچ دلیلی برای اثبات عرض من بالاتر از این هست که بول این طور در مملکت نایاب شده ؟

آیا درسی چه سال پیش از این کاری بولی مملکت همینطور که حالا هست بوده آیا نباید در نظر داشته باشیم که خدا نخواست بعد از چندین سال دیگر باین تدریجی که پیش میروند شکل دوقرانی یا اشرفی را در خواب ببینیم ؟

بچه دلیل عرض میکنم ؟ بدلیل اینکه در این مدت همینطور بتدریج آمده و اگر هم جلو گیری نشود بدتر و وسعت تر خواهد شد گمان میکنم بیش از این برای اثبات این مطلب در کار نجات لازم نباشد چیزی عرض کنم - بروم در کار فلاحت (هزار ها موضوع هست - بنده خواهم وقت مجلس را تلف کنم)

یکی از بر جسته ترین کارهائی که در مجلس شد مسئله پوشیدن البسه وطنی بود آیا ما محتاجیم باینکه برای هر کار جزئی يك قانون صحبت کنیم ؟ پشت سر هر قانونی که در مجلس وضع میشود يك فرمان هم صادر شود پشت سر آن فرمان يك فوج فسون هم برود تا آن فرمان را آن قانون را اجرا بکنند

اینکه نمی شود همه می بینیم و آقایان نمایندگان مکرر از گوشه و کنار شکایت ماهه وقت صحبت داشته ایم که راه

آهن را نمیتوانیم از معیسی سیاست بیرون بیاوریم

خوب راه آهن را نمیتوانیم از معیسی سیاست بیرون بیاوریم اما راه راه نمیتوانیم بطوری درست کنیم که عرابه روشود

راه آهن را نمیتوانستیم از معیسی سیاست بیرون بیاوریم اما چهار تا بیل هم نمیتوانستیم بیاوریم ؟

امروز تمام بدبختی ما وقتی که نگاه کنیم بواسطه نداشتن راه است

بلی ما نمیتوانیم يك وقته چندین کرور رول خرچ کنیم و راه آهن بسازیم بولی ما نمیتوانیم این راه ها را اگر شوشه نمیکنیم انلا عرابه رو کنیم

آنوقت ببینیم چقدر تفاوت در امر اقتصادیات از باب تجارت و فلاحت پیدا میشود

از نقطه نظر فلاحتی آقایان غالباً از ولایات تشریف آورده اند احوال ولایات را خبر دارند

بروند از اینجا بیرون ببینید در این دهات نزدیک و اطراف پایتخت زنها بچه صورت هستند

نیتوانم عباراتی که اسباب انزجار خاطر باخارج از تراکت بشود عرض کنم بروید نگاه کنید ببینید

در حالی که اگر توجهی بحال فلاحت شده بودا کرانند اصلاحات اساسی در امر زراعت شده بود امروز زراعت با اینچنان سیه بود که برای مردن دوازده باره از او مال اند چیزی تهیه کنند

آیا هیچ دلیلی برای اثبات عرض من بالاتر از این هست که بول این طور در مملکت نایاب شده ؟

حالا هم به چه چیز اهمیت میدهم الا بزراعت - الا بتجارت در صورتیکه حیات ما بسته باینها است -

نیدانم این عبارت اغراق است یا اغراق نیست و بگوش آقایان بچه صورت میرسد اما من میگویم علی الاله چه با داد باد بشما میگویم بجران اقتصادیات دار دحیات ملی ما را تهدید میکند خیلی حرف سنگینی بود اما خبر يك قدری فکر کنید ببینید همین طور هست یا نیست بیش از آنکه بیچاره شویید بیش از آنکه چاره از ما گرفته شود فکر چاره و فکر علاج کنیم و در دوره چهارم یکی از بر جسته ترین کارهائی که در مجلس شد مسئله پوشیدن البسه وطنی بود آیا ما محتاجیم باینکه برای هر کار جزئی يك قانون صحبت کنیم ؟ پشت سر هر قانونی که در مجلس وضع میشود يك فرمان هم صادر شود پشت سر آن فرمان يك فوج فسون هم برود تا آن فرمان را آن قانون را اجرا بکنند

اینکه نمی شود همه می بینیم و آقایان نمایندگان مکرر از گوشه و کنار شکایت

کرده اند که هر البسه وطنی عمومیت پیدا نمیکند همه ایراد بر وزیر و پرورزرتخانه میکنند حق هم دارند اما يك مطلب را نباید فراموش کرد که در مسائل اقتصادی تنها دولت و مجلس نمی تواند کار را اصلاح کند مگر آنکه لشترک عمومی و آن روح وحدت ملی بتواند این کار را انجام بدهد یعنی همه شرکت کنند همه که شرکت کردند آن کار صورت میگیرد

سر کشیکزاده - راجع بکبسیون صحبت مکنید

دولت آبادی - بکبسیون هم میرسد الان در این بازار طهران در تأثیر همان قانونی که در مجلس چهارم وضع شد تقریباً متجاوز از چهار صد هزار تومان لباس وطنی در پیش فروشنده گان موجود است و هم در حال پریشانی و فلاکت هستند و هیچ کس آنها را نمی خرد چرا نمی خردند ؟

برای اینکه در تأثیر این قانون کدر مجلس چهارم گذشت خارجه امانتشان و ارزان کردند متاع را که ارزان کردند بقول يك روزنامه نویس که خیلی بد عنوانی سکرده بود نوشته بود ایرانی ها احق نشده اند بکه بروند جنس ارزان و خوب را کنار بگذارند و جنس گران بد را بخرند خیر اگر ایرانی دارای احساسات باشد باید آن پارچه بد گران را که مال مملکت خودش است آن پارچه نخیزد را که گران هم هست ترجیح بدهد بر آن خوب ارزان که مال خارجی است اما چون احساسات عمومی آن طور که باید و شاید سرشار نیست بعضی این اینکه دیدند پارچه های فرنگی ارزان تر شد همه پارچه های وطنی را رها کردند و رفتند پارچه های فرنگی را خریدند

پس در این قبیل مسائل باید همه شرکت کنند تا انجام بگیرد

مثلا در امر زراعت همه میدانیم مهم ترین اسباب برای اصلاح فلاحت و زراعت يك مملکت تأسیس بانک فلاحتی است - ما حالا بانک فلاحتی نمی توانیم داشته باشیم برای اینکه سرمایه نداریم - اما بدل او را يك چیزی نمیتوانیم داشته باشیم و آن تأسیس يك شرکت تعاونی فلاحتی است

ملاحظه بفرمائید روزنامه های خارجی را و ببینید همان شرکت تعاونی فلاحتی که چند سال پیش در سر تأسیس شده امروز بچه مقام رسید و بچه تأثیر عظیمی در امر فلاحت حاصل شده است در يك دهی که نگاه میکنید می بینید دو نفر رعیت بکلی بی چیز نبودنفر کدخدا يك بولی دارند باید شرکت تعاونی بطوری منظم شود که آن کدخدا از پول خودش استفاده کند و رعیت هم از پول کدخدا استفاده کند و هکذا و هکذا

برای این قبیل مسائل نظائر اینها

مستحق است که مجلس شورای ملی افکار عمومی را برای شرکت در امور اقتصادی دعوت کند

مسئله مهم این است والا هی بدولت بگوئیم همچو گن و خودمان هم در مجلس شورای ملی حرفهای بزیم و هر کدام يك پیشنهاداتی بکنیم نتیجه ندارد

باید يك کاری کرد که افکار عمومی برای شرکت در این امر حاضر شود از این نقطه نظر بود که بنده عرض کردم يك کبسیونی بنام اقتصادیات در مجلس منعقد شود (و افکار تمام آقایان نمایندگان که بنده گمان میکنم هم موافق هستند يك نفر هم مخالف نباشد)

در آن کبسیون جمع شود و ترکز پیدا کند و همچنین در خارج هم افکاری از تجار و زارعین هست آنها هم افکار خودشان را تقدیم نموده و آن کبسیون با دولت داخل مذاکره شود و در ضمن يك تبلیغاتی هم برای حاضر کردن احساسات و افکار عمومی ملت برای شرکت در اصلاح امور اقتصادی بشود والا شما هم ببینید اینجا و قانون وضع کنید که اجزاء ادارات و وزارتخانها لباس وطنی بپوشند مجلس بیوشد و در وزارتخانه ها هم سرایت نکند چه نتیجه دارد ؟

چند سال دیگر هم بکنند و باین ترتیب که مرد فریب این قانون ها را میخورند و میروند مشغول کارهای وطنی میشوند و ورشکسته میشوند میروند بی کارشان باید يك فکر اساسی برای این کار کرد بعد از آنکه يك پیشنهادی بنده در این باب کردم آقای داور هم يك پیشنهادی کردند بنده هم کاملاً باین پیشنهاد ایشان موافقت ایشان هم گمان نمیکنم مخالف باشند که کبسیونی بشود و همان مذاکرات صحبتی که کردند آهم در همان کبسیون مطرح مذاکره شود

در همین امروز که آقای رئیس التجار پیشنهاد کبسیون کردند آنها منافاتی با این پیشنهاد بنده ندارد که يك کبسیونی مرکب از شش نفر از اشخاص داوطلب بنام کبسیون اقتصادیات تشکیل شده و همه این مطالب و مذاکرات در آنجا جمع شود و هر کسی هم فکری دارد فکرش را در آنجا بدهد که يك نتیجه گرفته شود

بنده میدانم فقط تأسیس يك کبسیون همانطور که فرمودند اثر ندارد اما ما نمیخواهیم فقط يك کبسیونی تشکیل داده و رها کنیم بکار خودش مثل سایر کارها ما میخواهیم افکار عمومی مجلس در آنجا مکرر پیدا کند و جرح و تعدیل شود و بعلاوه از افکار خارج هم استفاده شود آنوقت بلکه بتوانیم يك قدمهای اساسی مفید و ناصبی بجانب اصلاح اقتصادیات برداریم - این است عرایض بنده دیگر حالا بنده است بنظر آقایان

نایب رئیس - اگر آقایان موافقت

چند دقیقه تنفس داده شود (گفتند - صحیح است) در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید

نایب رئیس - پیشنهاد آقای دولت آبادی مطرح است. آقایان ضیاءالملک و دامغانی وضاعه الواطنین و عدل الملک موافقت (گفتند بلی)

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است رأی بگیری. **دولت آبادی** - بنده توضیح دارم بعد از توضیح رأی بگیری. **نایب رئیس** - توضیحاتی در پیشنهاد خودتان فرمودید کسی هم که با پیشنهاد شما مخالفت نکرد که اشتباه شده باشد. بنابراین اگر توضیح نظامنامه ایست بفرمائید.

دولت آبادی - تذکر میدهم آقایان دوماه پیشنهاد است که مجلس تقدیم شده یکی از بنده و یکی از آقای داور و دیگری از آقای رئیس التجار همه هم مفادش در حقیقت یکی است و خود آقایان پیشنهاد کنندگان هم موافقت که یک کمیسیون برای رسیدگی بآن موضوع تشکیل شود.

نایب رئیس - چون این لوائح یک طرحهای مختلفی است باید در هر یک جدا گانه رأی گرفت حال آنکه این رأی میگیریم آقایانیکه موافقت قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند) **نایب رئیس** - تصویب شد. پیشنهاد آقای داور راجع به ...

شریعتمدار دامغانی - اجازه میفرمائید **نایب رئیس** - بفرمائید. **دامغانی** بنده راجع به پیشنهاد آقای داور در موضوع واداش تقاضای تجزیه میکنم که یکی یکی رأی گرفته شود.

نایب رئیس هنوز مطرح نشده است بعضی از نمایندگان جلسه را ختم میکنند. **داور** مبنای برای جلسه آتی.

نایب رئیس - باختم جلسه مخالفی نیست؟

جمعی از نمایندگان - خیر **نایب رئیس** جلسه را ختم می کنیم. جلسه آتی روز سه شنبه ساعت و نیم قبل از ظهر.

اول پیشنهاد آقای داور. ثانیاً پیشنهاد شاهزاده شیخ الرئیس راجع به طبع و نشر دوسیه بودا عباس و انتخاب گیری کمیسیون ها که برپروژه اعلام شد کمیسیون معارف دوفتر - کمیسیون داخله دوفتر - کمیسیون نظام یکفتر - کمیسیون عدلیه یکفتر - کمیسیون وقت سه فتر. **آقای مشار اعظم** (اجازه)

مشار اعظم - آقای دامغانی چند روز قبل يك پیشنهادی راجع به ترجمه كتب گردند و کمیسیون مبتكرات مراجعه شد و از قرار معلوم هنوز کمیسیون مبتكرات تشكيل نشده است که باین قضیه توجه کند در صورتیکه در مجلس هم طرف توجه واقع شده خواستم تذکر بدهم که کمیسیون مبتكرات یاد آوری شود که کمیسیون مبتكرات زودتر تشکیل شده و در آن نظری نموده و راپرتش را بدهند.

نایب رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

آقا شیخ مجددهای طهرانی در این جلسه بنا بود آقای وزیر معارف حاضر شوند از برای جواب دادن راجع به معارف آذربایجان تقاضای کمی تذکر داده شود که برای جلسه بعد حاضر شوند.

نایب رئیس - بدولت شرحی نوشته میشود که آقایان وزراء برای جلسه بعد حاضر شوند. **آقای یاسائی** -

(اجازه) **یاسائی** - تقاضا میکنم راپرت کمیسیون عدلیه راجع باختیاراتی که باید بکمیسیون عدلیه داده شود جزو دستور جلسه آتی شود.

نایب رئیس - مخالفی نیست با این پیشنهاد. (گفتند خیر)

نایب رئیس - جزو دستور خواهد شد. **آقای اشکر** (اجازه)

اشکر اینکه فرمودند پیشنهاد آقای دامغانی بکمیسیون مبتكرات فرستاده شده و جواب داده نشده کمیسیون مبتكرات در مدت باز در روز که وقت دارد رسیدگی میکنند و اگر يك لوائحی میماند بعد از این در روز بدلیل این است که با دولت بایستی مذاکره شود و برای کسب تحقیقات و اطلاعات طول میکشد.

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب بنده خواستم عرض کنم پیشنهاد آقای رئیس التجار جزو دستور گذارده نشده در صورتیکه در عرض بیست و چهار ساعت طبع و توزیع میشود و این مسئله مهم فوری بود که آقایان میخواستند در همین جلسه تمام شود خوب است این را هم جزو دستور قرار بدهید که روز سه شنبه تکلیف معین شود.

نایب رئیس - چون عده برای مذاکره کافی نیست گمان می کنم باید بقیه دستور را از روز بعد معین کنیم. (مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی منشی اقبال الملک منشی معظم السلطان

جلسه هفتاد و چهارم صورت مشروح مجلس یوم سه شنبه پنجم عقرب یک هزار و سیصد و سه مطابق بیست و نهم شهر ربیع الاول یک هزار و سیصد و چهل و سه

مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر برپاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید (صورت مجلس یوم یکشنبه سوم عقرب را آقای اقبال - الملک قرائت نمودند)

نایب رئیس - آقای شریعت زاده (اجازه) **شریعت زاده** - از مدتی باینطرف بنده در نظر داشتم يك سلسله از مطالبی را که بواسطه اهمیت و عظمت تأثیر آن در آتی مملکت فوق العاده جالب توجه و علاقمندی است.

بر عرض مجلس برسانم **ولی بجای آن در عرض آن مریض تأخیر انداختم و تصور میکنم این تأخیر تا حدی حق داشتم** برای اینکه بنده به جهت توجه و مساعد کردن افکار نسبت به چیز لازم است.

بدلاً در حالات روحیه و سنج عقاید اصولی که مخاطب علانند بآن است دقت کاملی بعمل آید تا معلوم شود مطالبی که بر عرض میرسد مؤثر است یا خیر **ولی در هر صورت بیش از این تأخیر را جایز ندانسته و يك قسمت از آن مطالب را که در درجه اول اهمیت است بر عرض مجلس شورای ملی میرسانم**

رئیس - آقای دامغانی (اجازه) **شریعتمدار دامغانی** - بنده قبل از دستور عرض دارم **رئیس** - آقای رهتیا (اجازه)

رهتیا - اسم بنده راجز و در آید گان بی اجازه ثبت کرده اند در صورتی که بنده دیروز اجازه خواسته بودم ممکن است عطف توجهی بفرمائید که اصلاح بشود

رئیس - مراجعه شده است به کمیسیون اگر کمیسیون اجازه داد اصلاح میشود. **رئیس** - آقای محمود ولی میرزا (اجازه)

محمود ولی میرزا - بنده در صورت مجلس عرض ندارم **رئیس** - آقای دولت آبادی (اجازه)

دولت آبادی - مراد بنده از انتخاب این مسئله مهم فوری بود که آقایان میخواستند در همین جلسه تمام شود خوب است این را هم جزو دستور قرار بدهید که روز سه شنبه تکلیف معین شود.

نایب رئیس - چون عده برای مذاکره کافی نیست گمان می کنم باید بقیه دستور را از روز بعد معین کنیم. (مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)

آقا شیخ محمد ولی طهرانی - بنده نظر بکسانی که داشتم یک هفته اجازه خواستم آقای امیر اعظم هم شاهدند که مریض بوده ام بفرمائید با اجازه بنویسند ... **رئیس** - میدانید این اجازه ها با

کمیسیون است آقای آقا سید یعقوب (اجازه) **آقا سید یعقوب** - عرضی ندارم **رئیس** - آقای سهام السلطان نسبت به صورت مجلس فرمایش دارید؟ **سهام السلطان** - خیر نسبت بفرمایش آقای دولت آبادی عرضی داشتم **رئیس** - بنده مطرح میشود نسبت به صورت مجلس ایرادی نیست؟ (گفته شد خیر)

رئیس - آقای شریعت زاده (اجازه) **شریعت زاده** - از مدتی باینطرف بنده در نظر داشتم يك سلسله از مطالبی را که بواسطه اهمیت و عظمت تأثیر آن در آتی مملکت فوق العاده جالب توجه و علاقمندی است.

بر عرض مجلس برسانم **ولی بجای آن در عرض آن مریض تأخیر انداختم و تصور میکنم این تأخیر تا حدی حق داشتم** برای اینکه بنده به جهت توجه و مساعد کردن افکار نسبت به چیز لازم است.

بدلاً در حالات روحیه و سنج عقاید اصولی که مخاطب علانند بآن است دقت کاملی بعمل آید تا معلوم شود مطالبی که بر عرض میرسد مؤثر است یا خیر **ولی در هر صورت بیش از این تأخیر را جایز ندانسته و يك قسمت از آن مطالب را که در درجه اول اهمیت است بر عرض مجلس شورای ملی میرسانم**

رئیس - آقای دامغانی (اجازه) **شریعتمدار دامغانی** - بنده قبل از دستور عرض دارم **رئیس** - آقای رهتیا (اجازه)

رهتیا - اسم بنده راجز و در آید گان بی اجازه ثبت کرده اند در صورتی که بنده دیروز اجازه خواسته بودم ممکن است عطف توجهی بفرمائید که اصلاح بشود

رئیس - مراجعه شده است به کمیسیون اگر کمیسیون اجازه داد اصلاح میشود. **رئیس** - آقای محمود ولی میرزا (اجازه)

محمود ولی میرزا - بنده در صورت مجلس عرض ندارم **رئیس** - آقای دولت آبادی (اجازه)

دولت آبادی - مراد بنده از انتخاب این مسئله مهم فوری بود که آقایان میخواستند در همین جلسه تمام شود خوب است این را هم جزو دستور قرار بدهید که روز سه شنبه تکلیف معین شود.

نایب رئیس - چون عده برای مذاکره کافی نیست گمان می کنم باید بقیه دستور را از روز بعد معین کنیم. (مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)

آقا شیخ محمد ولی طهرانی - بنده نظر بکسانی که داشتم یک هفته اجازه خواستم آقای امیر اعظم هم شاهدند که مریض بوده ام بفرمائید با اجازه بنویسند ... **رئیس** - میدانید این اجازه ها با

حتی در مقابل يك قسمت اراده مستبدانه تسلیم شده است بنابراین هیچ جای تردید نیست که مخالفین اصلاحات نمیتوانند مدعی شوند محیط یعنی ملت صلاحیت قبول اصلاحات را ندارد.

ولی بنده شخصاً مستقدم و شاید همه آقایان هم تصدیق کنند که همان افراد و طبقاتی که بنده بابتها اشاره کردم در تمام اوقات بوسائل مختلفه برای تأخیر اجرای اصلاحات اقدامات کرده حتی بوسیله سوء تفسیر خلاف واقع احکام و اصول مقدسه جریاناتی برضد اصلاحات ایجاد کرده

بلاخره در نتیجه این سوء تفاهات جامعه را از راه راست منحرف کرده است این اصلاحات نه فقط در زمان استبداد تأخیر شده است ولی از آنجائی که بنده بآن قسمت کاری ندارم راجع بآن اوقات توضیحی نمیدهم و فقط متوجه میشود باورائی که قانون اساسی حکومت میکند یعنی اصول و شرطیت حکم فرما است.

از مطالعه در جریانات و بالاخره از توجه بقضای که تاریخ مملکت میکند میتوان مستولین این مملکت را بدو طبقه قسمت کرد. یکی آنهایی که در عداد افراد لایق و طغیوار و ثیا حسن عقیده بر روی اساس استدلالی برای اداره امور مملکت نظر بایستی اتخاذ کرده اند ولی بواسطه مواجهه با مشکلات و به عبارات اخیری مواجهه با اختلافات عقیده تحصیل موقعیت برای آنها مقدور نشده است. قسمت دیگر آنهایی هستند که بواسطه تعاطی با طبقات و افراد معصومه که خارج از محیط زمامداری آنها بوده اند همه قسم توانائیتی برای اصلاحات نداشته اند ولی متأسفانه برای حکومت و تثبیت موقعیت خود جز تأمین منافع و بالاخره يك سلسله از اموری که فقط متوجه خود آنهاست منظوری نداشته و انعام و مسائل از اجرای اصلاحات جلوگیری کرده اند.

بنده نسبت به قسمت اول یعنی آنهایی که وطن پرست و ولایق بوده اند ولی بواسطه مواجهه با مشکلات نتوانسته اند موفق شوند بآنها کاری ندارم و آنها را هم مسئول نمیدانم ولی نسبت به طبقه دوم مقصودم از این طبقه مقصرین و خائنین است که مجلس شورای ملی لازم است آنها را بمعاصبه و معاکه و مجازات تسلیم کند زیرا مستولین تأخیر اصلاحات آن ها هستند

آقا سید یعقوب - باید موضوع را به هیئت یا خبری **شریعت زاده** - از اول مذاکرات بنده فهمیده ام که موضوع چه بوده است اگر هم ملتفت نشده باشید بمنظور ملتفت خواهید شد.

مستولین و اشخاص قابل تعقیب اشخاصی هستند که در تمام ادوار زمام داری خود جز تأمین منافع و تجاوز بر حقوق ملت و مملکت عملی از آنها سر نزده ...

نجات - اسامی شان را هم ذکر کنید **شریعت زاده** - با اسم ایشان چه کار دارید سخن اعمال آنها در قسم است يك قسم عبارت است از بخشش امتیازات تهیه مقدمات معايدات و امثال آن.

قسمت دیگر که مربوط بتجاوز از قوانین مملکت و تعدی بعقود افراد است عبارت است از تجاوز بعقود افراد و بر کردن جیب خود از زمان مردم و بالاخره تحصیل منافع مادی بتمام وسائل.

اگر چه نسبت بآن قسمتهائی که مربوط است بمعاهدات و امثال آن در همان حالتیکه مملکت و ملت ایران این قبیل اعمال داوطلبانیه را کان لم یکن پنداشته و بالاخره منشاء اثری هم نیست.

(نمایندگان - صحیح است) **ولی** این حقیقت را باید تصدیق کرد مستولین این جریانات بایستی معاکه و مجازات شوند.

زیرا اگر این مستولین معاکه و مجازات نشوند تکرار این جریانات مملکت را بشطرهای دیگری تهدید خواهد کرد. بنده اگر بدون استثناء اصل مجازات و سیاست در باره مقصرین اجرا نشود عقبه مملکت بر مشکلات مقدور نخواهد بود.

زیرا موجودین این جریانات با همان قوه همیشه موفقیت خود را تثبیت میکنند و بالاخره اگر قدرت باشد تأثیر ندارد و باید از این جریانات جلوگیری کرد.

در هر صورت چون اداره اموزندگانی من در سایه يك شغل آزادی شده است هیچ علتی بنظر نمیرسد که بنده در روی کلیات حرف بزنم باینصراحه مسائل جزئی را که واضح است بر عرض برسانم

بنده مستولین من تمام اشخاصی که عادات منحوس پول پرستی و ارتشاعرا در مملکت بانواع مختلفه ترویج کرده اند از ماله مملکت میبایست صرف هوا و هوس خود کرده اند.

و بالاخره کلیه افرادی که در نتیجه طمع با موال مردم موجبات تضییق و فشار بر مردم در اوقات و ادوار مختلفه فراهم کرده اند باید بمعاکه و معاصبه دعوت شوند و دعوت آنها بمعاصبه و محاسبه خوب نیست

آقا سید یعقوب - موضوع چیست؟ **شریعت زاده** - خواهش میکنم اگر کسی حرفی دارد بعد بزند در ضمن مذاکرات خوب نیست

از وظایف حتی این مجلس است. زیرا تأمین آئینه مملکت و بالاخره انشاء عادت منحوسه و جریاناتی که عملاً در این مملکت وسیله اجراء اغراض این قبیل اشخاص است وظیفه مجلس است زیرا ملت هم این مجلس را برای این مستقر کرده که باین جریانات توجه کند و باین اوضاع اسفناک خاتمه دهد.

و اگر این جریانات خاتمه یابند و در تحت تأثیر مجلس این مستولین بمعاکه و مجازات دعوت نشوند آیا میتوان تصور کرد که اجرای اصلاحات همان اصلاحاتی که این قبیل اشخاص مانع از پیشرفت آن هستند ممکن است؟ (بعضی از نمایندگان - خیر)

البته جواب این سؤال قطعاً منفی است. زیرا ممکن نخواهد بود. آقایان! آقا سید یعقوب ما چه کنیم؟ آقا سید یعقوب ما چه کنیم؟

از وظایف حتی این مجلس است. زیرا تأمین آئینه مملکت و بالاخره انشاء عادت منحوسه و جریاناتی که عملاً در این مملکت وسیله اجراء اغراض این قبیل اشخاص است وظیفه مجلس است زیرا ملت هم این مجلس را برای این مستقر کرده که باین جریانات توجه کند و باین اوضاع اسفناک خاتمه دهد.

و اگر این جریانات خاتمه یابند و در تحت تأثیر مجلس این مستولین بمعاکه و مجازات دعوت نشوند آیا میتوان تصور کرد که اجرای اصلاحات همان اصلاحاتی که این قبیل اشخاص مانع از پیشرفت آن هستند ممکن است؟ (بعضی از نمایندگان - خیر)

البته جواب این سؤال قطعاً منفی است. زیرا ممکن نخواهد بود. آقایان! آقا سید یعقوب ما چه کنیم؟ آقا سید یعقوب ما چه کنیم؟

بما چه ربطی دارد شریعت زاده یکی از آن وجوهی که خود سرانه و بدون اجازه گرفته شده است صدویست هزار لیره است که وزیر امور خارجه آنوقت در مدت نهمه ماموریت خودش گرفته و بالاخره تا امروز کسی نفهیده است چه طور شد. بالاخره وقتی هم که مأمورین صلاحیت دارین اشخاص را دعوت بمعاصبه و معاکه می کنند بمعاصبه و عمل میکنند و متأسفانه وزیر امور خارجه آنوقت هم تلامذم مجلس حاضر است

نصرت الدوله - بلی برای جواب هم حاضر است **شریعت زاده** - بنده نسبت به بعضی جناب عالی تنها چیزی نمیگویم **نصرت الدوله** - خیر آن یک نفرش که حاضر است جواب شمارا میدهم تا باین یکی برسد.

شریعت زاده - بلی حضرت والا که مضموم شده اند جواب بدهند در این قسمت صدوسی هزار لیره که معلوم نیست از چه نقطه نظر و برای چه معلی بوده گرفته اند و بالاخره با دوفتر دیگر که همه آقایان اسشان را میداند تقسیم کرده اند و اسناد و لائیل قطعه و اقرار آنها که در قضات دنیا بدلیل قطعی است در دوسیه موجود است و این همان پولی است که رویتر در غیر کرده است و دولت آنوقت که در تحت سیاست آقای سید اعظم تشکیل شده بود بعد از مراجعه بسوابق امر دیده است که هیچ همچو چیزی نیست و رسماً در جرایم مملکت تکذیب کرده است که بهیچ کس این وجه نرسیده است آیا این دوسیهها چه میشود؟ و چرا این مستولین معاکه و مجازات نشوند؟

و بالاخره اگر بنا شود که مقصرین و جرمهای باین عظمت تعقیب نشود پس

صالحیت دار یعنی مجلس شورای ملی آنرا تصدیق کند از این نقطه نظر من کلیه این قضایا را برای رعایت اصلاح مقدمات بگویم این است که عرض میکنم مسبین و مستولین مقدمات قرارداد و معايدات باید تعقیب شوند.

رفت و رجعت ملت هر قدر هم باشد ببقیده من تأخیر تعقیب مستولین خیانت به مملکت است و چنانچه عرض کردم مثل آزادان که ماهیه شجاعت من است (زیرا هیچوقت نمیتوانم در خدمت دولت باشم)

بن اجازه میدهد که بعضی امثال را بطور صراحت عرض کنم: اینکه عرض کردم مایونها مال این مملکت صرف هوس رانی شده است یکی مال مملکت که بعضی الاخص مال خزانه دولت است در این قسمت چندین نفر پول هاتلف شده که تا کنون کسی از مستولین آنها نرسیده است این پولها چه شده آقا سید یعقوب ما چه کنیم؟

بما چه ربطی دارد شریعت زاده یکی از آن وجوهی که خود سرانه و بدون اجازه گرفته شده است صدویست هزار لیره است که وزیر امور خارجه آنوقت در مدت نهمه ماموریت خودش گرفته و بالاخره تا امروز کسی نفهیده است چه طور شد. بالاخره وقتی هم که مأمورین صلاحیت دارین اشخاص را دعوت بمعاصبه و معاکه می کنند بمعاصبه و عمل میکنند و متأسفانه وزیر امور خارجه آنوقت هم تلامذم مجلس حاضر است

نصرت الدوله - بلی برای جواب هم حاضر است **شریعت زاده** - بنده نسبت به بعضی جناب عالی تنها چیزی نمیگویم **نصرت الدوله** - خیر آن یک نفرش که حاضر است جواب شمارا میدهم تا باین یکی برسد.

شریعت زاده - بنده نسبت به بعضی جناب عالی تنها چیزی نمیگویم **نصرت الدوله** - خیر آن یک نفرش که حاضر است جواب شمارا میدهم تا باین یکی برسد.

صالحیت دار یعنی مجلس شورای ملی آنرا تصدیق کند از این نقطه نظر من کلیه این قضایا را برای رعایت اصلاح مقدمات بگویم این است که عرض میکنم مسبین و مستولین مقدمات قرارداد و معايدات باید تعقیب شوند.

رفت و رجعت ملت هر قدر هم باشد ببقیده من تأخیر تعقیب مستولین خیانت به مملکت است و چنانچه عرض کردم مثل آزادان که ماهیه شجاعت من است (زیرا هیچوقت نمیتوانم در خدمت دولت باشم)